

Högskolan

Sammanfattning

I betänkandet behandlas 121 motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2003 om olika högskolefrågor.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga yrkanden.

Yrkandena handlar om övergripande frågor, resursfrågor, tillträdesfrågor, studenternas rättssäkerhet, kårobligatoriet, frågor om studenternas hälsa, validering och komplettering av utländsk högre utbildning, internationellt samarbete, högskolans lärare, distansutbildning, utbildning för vissa yrken och i vissa ämnen, studieorganisationen för vissa utbildningar, treterminssystem och vissa övriga frågor.

Tretton yrkanden rör frågor där det enligt gällande regler – som motionärerna inte föreslår förändrade – ankommer på lärosätena att fatta beslut. Utskottet avstyrker yrkandena med hänvisning till detta.

Mot utskottets förslag när det gäller kårobligatoriet har fem partier (m, fp, kd, c och mp) reserverat sig gemensamt.

I övrigt finns reservationer på olika punkter från samtliga partier utom Socialdemokraterna.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Innehållsförteckning.....	2
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	4
Redogörelse för ärendet.....	11
Utskottets överväganden	12
Övergripande frågor	12
Resursfrågor	16
Tillträdesfrågor.....	17
Studenternas rättssäkerhet	19
Kårobligatoriet.....	20
Övriga studentfrågor.....	25
Validering och komplettering av utländsk högre utbildning.....	27
Internationellt samarbete	28
Högskolans lärare	30
Distansutbildning m.m.	31
Utbildning för vissa yrken.....	33
Utbildning i vissa ämnen.....	35
Studieorganisatoriska frågor.....	38
Övriga frågor	39
Andra motionsyrkanden	41
Reservationer.....	42
1. Styrningen av högskolan (punkt 1) – m, fp.....	42
2. Styrningen av högskolan (punkt 1) – kd.....	42
3. Styrningen av högskolan (punkt 1) – c	43
4. Högre utbildningspremie (punkt 2) – m, fp	44
5. Fristående högskolor (punkt 3) – fp.....	44
6. Grunddragen i högskolans utveckling i övrigt (punkt 4) – m	45
7. Grunddragen i högskolans utveckling i övrigt (punkt 4) – kd	45
8. Grunddragen i högskolans utveckling i övrigt (punkt 4) – c	46
9. Ökning av resurserna till grundutbildningen (punkt 5) – fp	47
10. Högskoleavgifter för studenter från länder utanför EES (punkt 6) – m, kd.....	48
11. Allmänt om tillträde till högskolan (punkt 7) – m	48
12. Allmänt om tillträde till högskolan (punkt 7) – fp	49
13. Allmänt om tillträde till högskolan (punkt 7) – kd	49
14. Allmänt om tillträde till högskolan (punkt 7) – v, mp	50
15. Allmänt om tillträde till högskolan (punkt 7) – c.....	51
16. Urval till högskoleutbildning (punkt 8) – m	51
17. Urval till högskoleutbildning (punkt 8) – fp.....	52
18. Efterlevnad av lagen om likabehandling av studenter i högskolan (punkt 9) – kd.....	53

19. Efterlevnad av lagen om likabehandling av studenter i högskolan (punkt 9) – c.....	53
20. Studenternas rättssäkerhet i övrigt (punkt 10) – fp.....	54
21. Studenternas rättssäkerhet i övrigt (punkt 10) – kd.....	54
22. Studenternas rättssäkerhet i övrigt (punkt 10) – c.....	55
23. Kårobligatoriet (punkt 11) – m, fp, kd, c, mp.....	56
24. Studenternas hälsa (punkt 12) – kd.....	57
25. Garanterad miniminivå av lärarledd tid (punkt 13) – kd.....	58
26. Uppföljning av studenterna (punkt 14) – c.....	58
27. Validering och komplettering av utländsk högre utbildning (punkt 16) – m, fp.....	59
28. Instrumenten för meritvärdering av utbildning som genomgått utomlands (punkt 17) – fp, c.....	59
29. Instrumenten för meritvärdering av utbildning som genomgått utomlands (punkt 17) – kd.....	60
30. Internationellt utbyte vid svenska universitet och högskolor (punkt 18) – m.....	60
31. Internationellt utbyte vid svenska universitet och högskolor (punkt 18) – fp.....	61
32. Ny internationellt jämförbar masterexamen (punkt 19) – fp.....	62
33. Öst–väst-samarbete i Mittnorden (punkt 20) – c.....	62
34. Rekrytering av högskolelärare (punkt 21) – c.....	63
35. Kompetensutveckling för högskolans lärare (punkt 22) – kd.....	63
36. Distansutbildning m.m. (punkt 23) – c.....	64
37. Utbildning för vissa yrken (punkt 24) – fp.....	64
38. Utbildning för vissa yrken (punkt 24) – kd.....	65
39. Utbildning för vissa yrken (punkt 24) – v.....	66
40. HBT-frågor (punkt 27) – fp, c, mp.....	67
41. Miljökunskap (punkt 31) – mp.....	68
42. Treterminssystem (punkt 32) – fp, c.....	68
43. Utveckling av undervisnings- och examinationsformer (punkt 34) – c.....	69
Särskilda yttranden.....	70
1. Kårobligatoriet (punkt 11) – v.....	70
2. Validering och komplettering av utländsk högre utbildning (punkt 16) – kd.....	70
3. Internationellt utbyte vid svenska universitet och högskolor (punkt 18) – 1 fp.....	71
4. Distansutbildning (punkt 23) – kd.....	71
5. Utbildning för vissa yrken (punkt 24) – v.....	71
6. Lunds universitets historiska museum (punkt 33) – 1 fp, 1 m, 1 c.....	72
Bilaga.....	73
Förteckning över behandlade förslag.....	73

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Styrningen av högskolan

Riksdagen avslår motionerna
2003/04:Ub290 yrkande 5,
2003/04:Ub390 yrkande 3,
2003/04:Ub414 yrkande 21,
2003/04:Ub499 yrkande 17 och
2003/04:N328 yrkande 16.

Reservation 1 (m, fp)

Reservation 2 (kd)

Reservation 3 (c)

2. Högre utbildningspremie

Riksdagen avslår motion
2003/04:Ub290 yrkande 2.

Reservation 4 (m, fp)

3. Fristående högskolor

Riksdagen avslår motion
2003/04:Ub414 yrkande 22.

Reservation 5 (fp)

4. Grunddragen i högskolans utveckling i övrigt

Riksdagen avslår motionerna
2003/04:Ub290 yrkande 6,
2003/04:Ub390 yrkandena 7, 26 och 27,
2003/04:Ub419 och
2003/04:Ub499 yrkandena 1–3 och 15.

Reservation 6 (m)

Reservation 7 (kd)

Reservation 8 (c)

5. Ökning av resurserna till grundutbildningen

Riksdagen avslår motion
2003/04:Ub515 yrkande 2.

Reservation 9 (fp)

6. Högskoleavgifter för studenter från länder utanför EES

Riksdagen avslår motionerna
2003/04:Ub313 och
2003/04:So274 yrkande 2.

Reservation 10 (m, kd)

7. Allmänt om tillträde till högskolan

Riksdagen avslår motionerna
 2003/04:Ub290 yrkande 1,
 2003/04:Ub309 yrkande 3,
 2003/04:Ub367 yrkande 12,
 2003/04:Ub390 yrkande 4,
 2003/04:Ub414 yrkande 4 och
 2003/04:Ub499 yrkande 4.

Reservation 11 (m)
Reservation 12 (fp)
Reservation 13 (kd)
Reservation 14 (v, mp)
Reservation 15 (c)

8. Urval till högskoleutbildning

Riksdagen avslår motionerna
 2003/04:Ub215,
 2003/04:Ub240 yrkandena 1 och 2,
 2003/04:Ub247 yrkande 2,
 2003/04:Ub276 yrkande 8,
 2003/04:Ub367 yrkande 9 och
 2003/04:Ub415 yrkandena 1 och 4.

Reservation 16 (m)
Reservation 17 (fp)

9. Efterlevnad av lagen om likabehandling av studenter i högskolan

Riksdagen avslår motionerna
 2003/04:Ub390 yrkande 14 och
 2003/04:Ub499 yrkande 11.

Reservation 18 (kd)
Reservation 19 (c)

10. Studenternas rättssäkerhet i övrigt

Riksdagen avslår motionerna
 2003/04:Ub390 yrkandena 8 och 13,
 2003/04:Ub414 yrkande 10 och
 2003/04:Ub516 yrkande 3.

Reservation 20 (fp)
Reservation 21 (kd)
Reservation 22 (c)

11. Kårobligatoriet

Riksdagen avslår motionerna
2003/04:Ub206,
2003/04:Ub236,
2003/04:Ub290 yrkande 9,
2003/04:Ub329 yrkandena 1 och 2,
2003/04:Ub385 yrkande 7,
2003/04:Ub390 yrkande 12,
2003/04:Ub414 yrkande 11 och
2003/04:Ub499 yrkande 7.

Reservation 23 (m, fp, kd, c, mp)

12. Studenternas hälsa

Riksdagen avslår motion
2003/04:Ub516 yrkandena 5 och 6.

Reservation 24 (kd)

13. Garanterad miniminivå av lärarledd tid

Riksdagen avslår motion
2003/04:Ub499 yrkande 9.

Reservation 25 (kd)

14. Uppföljning av studenterna

Riksdagen avslår motion
2003/04:Ub390 yrkande 5.

Reservation 26 (c)

15. Högskolepoäng för militär utbildning

Riksdagen avslår motion
2003/04:Fö241 yrkande 4.

16. Validering och komplettering av utländsk högre utbildning

Riksdagen avslår motionerna
2003/04:Ub315,
2003/04:Sf325 yrkande 19 och
2003/04:Sf326 yrkande 12.

Reservation 27 (m, fp)

17. Instrumenten för meritvärdering av utbildning som genomgått utomlands

Riksdagen avslår motionerna
2003/04:Ub390 yrkande 18 och
2003/04:Ub499 yrkande 6.

Reservation 28 (fp, c)

Reservation 29 (kd)

18. Internationellt utbyte vid svenska universitet och högskolor

Riksdagen avslår motionerna
 2003/04:Ub290 yrkande 3,
 2003/04:Ub414 yrkande 12,
 2003/04:Sf324 yrkande 5 och
 2003/04:N225 yrkande 5.

Reservation 30 (m)

Reservation 31 (fp)

19. Ny internationellt jämförbar masterexamen

Riksdagen avslår motion
 2003/04:Ub414 yrkande 13.

Reservation 32 (fp)

20. Öst–väst-samarbete i Mittnorden

Riksdagen avslår motion
 2003/04:Ub338 yrkandena 1 och 2.

Reservation 33 (c)

21. Rekrytering av högskolelärare

Riksdagen avslår motion
 2003/04:Ub390 yrkande 2.

Reservation 34 (c)

22. Kompetensutveckling för högskolans lärare

Riksdagen avslår motion
 2003/04:Ub499 yrkandena 14 och 16.

Reservation 35 (kd)

23. Distansutbildning m.m.

Riksdagen avslår motionerna
 2003/04:Ub390 yrkandena 19–22,
 2003/04:Ub397 yrkande 2 och
 2003/04:Ub422 yrkande 3.

Reservation 36 (c)

24. Utbildning för vissa yrken

Riksdagen avslår motionerna
 2003/04:Ub224,
 2003/04:Ub228,
 2003/04:Ub231,
 2003/04:Ub234,
 2003/04:Ub270 yrkande 1,
 2003/04:Ub283,
 2003/04:Ub324,

2003/04:Ub348,
2003/04:So408 yrkande 4,
2003/04:So635 yrkande 3 samt
2003/04:Kr390 yrkandena 8 och 16.

Reservation 37 (fp)

Reservation 38 (kd)

Reservation 39 (v)

25. Antisemitism och islamofobi

Riksdagen avslår motion
2003/04:Kr281 yrkande 4.

26. Arameiska

Riksdagen avslår motion
2003/04:Ub380.

27. HBT-frågor

Riksdagen avslår motionerna
2003/04:Ub428 yrkande 7,
2003/04:Ub437 yrkande 7,
2003/04:K418 yrkande 29 och
2003/04:L350 yrkande 11.

Reservation 40 (fp, c, mp)

28. Romsk kultur

Riksdagen avslår motion
2003/04:Kr240 yrkande 2.

29. Statistik

Riksdagen avslår motion
2003/04:Ub494 yrkande 1.

30. Organisationen av vissa utbildningar

Riksdagen avslår motionerna
2003/04:Ub307 och
2003/04:Kr254 yrkande 16.

31. Miljökunskap

Riksdagen avslår motion
2003/04:Ub327 yrkandena 1 och 2.

Reservation 41 (mp)

32. Treterminssystem

Riksdagen avslår motionerna
2003/04:Ub213,
2003/04:Ub250,
2003/04:Ub284 och
2003/04:Ub396 yrkande 7.

Reservation 42 (fp, c)

33. Lunds universitets historiska museum

Riksdagen avslår motionerna
2003/04:Ub207,
2003/04:Ub384 yrkande 1 och
2003/04:Kr253 yrkande 1.

34. Utveckling av undervisnings- och examinationsformer

Riksdagen avslår motion
2003/04:Ub390 yrkande 15.

Reservation 43 (c)

35. Personal- och kompetensförsörjning i skogslänen

Riksdagen avslår motion
2003/04:Ub462.

36. Bibliotekersättning för boklån från vetenskapliga bibliotek

Riksdagen avslår motion
2003/04:Kr211.

37. Andra motionsyrkanden

Riksdagen avslår motionerna
2003/04:Ub214,
2003/04:Ub267,
2003/04:Ub301,
2003/04:Ub322 yrkande 1,
2003/04:Ub351 yrkande 1,
2003/04:Ub364,
2003/04:Ub431,
2003/04:Ub504,
2003/04:Ju478 yrkande 8,
2003/04:So269 yrkande 1,
2003/04:So271 yrkande 3,
2003/04:So568 yrkande 13 och
2003/04:So642 yrkande 4.

Stockholm den 19 februari 2004

På utbildningsutskottets vägnar

Jan Björkman

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jan Björkman (s), Britt-Marie Danestig (v), Ulf Nilsson (fp), Sten Tolgfors (m), Majléne Westerlund Panke (s), Agneta Lundberg (s), Inger Davidson (kd), Nils-Erik Söderqvist (s), Anna Ibrisagic (m), Louise Malmström (s), Sören Wibe (s), Tobias Billström (m), Mikael Damberg (s), Mikaela Valtersson (mp), Christer Adelsbo (s), Axel Darvik (fp) och Håkan Larsson (c).

Redogörelse för ärendet

Under allmänna motionstiden i oktober 2003 väcktes ett stort antal motionsyrkanden i olika högskolefrågor. En del av dessa behandlades i utskottets budgetbetänkande om utgiftsområde 16 *Utbildning och universitetsforskning* (bet. 2003/04:UbU1). Yrkanden som handlar om lärarutbildning kommer att behandlas i utskottets planerade betänkande 2003/04:UbU7. Vissa yrkanden som rör forskning kommer att behandlas i ett senare betänkande.

Återstående yrkanden i högskolefrågor behandlas i detta betänkande.

Först tar utskottet upp övergripande frågor om högskolan. Därefter behandlas vissa frågor om resursnivån och om avgifter, tillträde till högskolan, studenternas rättssäkerhet, kårobligatoriet, hälsofrågor, validering och komplettering av utländsk högre utbildning, internationellt samarbete, högskolans lärare, distansutbildning, utbildning för vissa yrken och i vissa ämnen, studieorganisation, treterminssystem samt vissa övriga frågor.

Tretton yrkanden rör frågor där det enligt gällande regler ankommer på lärosätena att fatta beslut. Dessa behandlas sist i betänkandet.

Förslagen i motionerna, sammanlagt 121 yrkanden, återges i *bilagan*.

Utskottets överväganden

Övergripande frågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkandena från olika partier som gäller akademiskt självstyre och avpolitisering av högskolestyrelserna, ökad decentralisering till regional nivå av beslutsmakten över högskolorna, högre utbildningspremie, att uppmuntra bildandet av fristående högskolor, Bologna-processen, den högre utbildningens värdegrund, bildning, profilering av lärosäten, Rådet för högre utbildning, akademisk frihet och högskolans tredje uppgift.

Jämför *reservationerna* 1 (m, fp), 2 (kd), 3 (c), 4 (m, fp), 5 (fp), 6 (m), 7 (kd) och 8 (c).

Motionerna och utskottets ställningstaganden

Grundläggande frågor om *styrningen av högskolan* tas upp av fyra partier.

Moderata samlingspartiet framhåller i motion 2003/04:Ub290 yrkande 5 att oberoende universitet utgör grunden för en sund demokrati. Universitetsstyrelserna måste enligt motionärerna avpolitiserars, så att friheten för forskarna och lärarna att råda över verksamheten ökar.

Även Folkpartiet tar i motion 2003/04:Ub414 yrkande 21 upp det akademiska självstyret. Lärosätena måste ges frihet att bygga upp sin organisation på det sätt som de finner bäst. Det finns ingen anledning att tillåta att politiker fattar beslut om enskilda vetenskapliga prioriteringar, heter det i motionen. Det politiska inflytandet över tillsättningen av styrelserna bör helt tas bort. Huvudprincipen bör enligt motionärerna vara att studenter, forskare, lärare och personal utser högskolans styrelse. Vissa platser i styrelsen skall kunna reserveras för inval av kompetenta personer utifrån.

Kristdemokraterna anser enligt motion 2003/04:Ub499 yrkande 17 att regeringen bör utse högskolestyrelsens ordförande, medan rektorn skall utses av styrelsen. Öronmärkningen av statliga anslag bör minskas och en större del av statens anslag gå via grundutbildnings- och vetenskapsområdesanslagen.

Centerpartiet föreslår i motion 2003/04:N328 yrkande 16 att beslutsmakten över högskolorna i större utsträckning bör decentraliseras till regional nivå. Genom en sådan decentralisering ökar man enligt motionärerna medborgarnas möjligheter att utkräva politiskt ansvar för verksamheten och förmågan till anpassning efter regionala behov. I motion 2003/04:Ub390 yrkande 3 tar Centerpartiet upp behovet av att stärka lärosätenas självbestämmande. Motionärerna vill ersätta regeringens förordningsmakt över högskolorna med ett reellt självstyre vid de enskilda lärosätena.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Yrkanden om självständighet för lärosätena har behandlats av riksdagen många gånger under senare år, senast i betänkande 2002/03:UbU5 s. 12. Utskottet anser fortfarande att det är befogat att högskolestyrelserna består både av ledamöter utsedda av regeringen och av företrädare för lärarna och studenterna. De senare utses av respektive grupper själva. Varje lärosäte fattar självt beslut om sitt utbildningsutbud.

Det är i högskolelagen föreskrivet att en högskola skall samverka med det omgivande samhället, och regeringen har i regleringsbrevet för 2004 uppdragit åt universiteten och högskolorna att i ökad utsträckning och i nära samarbete med arbetslivet utforma utbildningar som är attraktiva för studenterna och samtidigt svarar mot arbetsmarknadens behov, nationellt och regionalt, samt erbjuda uppdragsutbildning. Utskottet anser inte att det finns något behov av att flytta beslutsmakt över högskoleverksamheten från den nationella nivån till något organ – befintligt eller nyskapat – på regional nivå.

Vad som behöver regleras nationellt genom förordning eller föreskrifter är en fråga som sedan länge är föremål för diskussioner och omprövning. Så kommer det säkert att vara även i framtiden. Ett grundläggande motiv för förordningsreglering är intresset av likvärdighet, ett annat är behovet av att slå vakt om rättssäkerheten. Riksdagen beslutade i december förra året om en ny bestämmelse i högskolelagen som öppnar möjlighet till försöksverksamhet som avviker från organisatoriska bestämmelser i högskolelagen (prop. 2003/04:1 utg.omr. 16, bet. UbU1, rskr. 92).

Moderata samlingspartiet begär i motion 2003/04:Ub290 yrkande 2 ett tillkännagivande av riksdagen om vikten av en ***högre utbildningspremie***.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet.

Utskottet har behandlat motsvarande yrkanden många gånger tidigare, senast i betänkande 2003/04:UbU5 s. 13. Liksom då påminner utskottet om att lönebildningen på arbetsmarknaden inte är något som beslutas av riksdagen. Det kan tilläggas att OECD i sin senaste rapport om utbildningsindikatorer (Education at a Glance, OECD Indicators 2003) redovisade att för ungdomar i Sverige som skaffar sig en högskoleutbildning är den ekonomiska avkastningen av detta relativt hög. I dessa analyser beräknas den samlade och långsiktiga effekten av skatter, inkomst, risk för arbetslöshet, kostnader och olika offentliga ekonomiska stöd under studietiden.

Folkpartiet föreslår i motion 2003/04:Ub414 yrkande 22 att staten skall uppmuntra skapandet av fler ***fristående högskolor***. Det är enligt motionärerna eftersträvansvärt att det i konkurrens med de offentliga högskolorna växer fram privata universitet. Fler universitet och högskolor bör uppmuntras till att övergå i stiftelseform. Genom att ha en annan huvudman än staten och kanske utnyttja andra finansieringsvägar kan privata högskolor bidra till ökad mångfald, anser motionärerna. Med tydligt uppsatta statliga krav på kvalitet beträffande grundutbildning och examina blir mångfald i den högre utbildningen inte ett hot utan en möjlighet, heter det i motionen.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet.

Liksom när motsvarande yrkande behandlades förra året (bet. 2002/03:UbU5 s. 13) anser utskottet att det inte finns någon anledning att avsätta medel från statsbudgeten för att bilda nya stiftelser för högskoleverksamhet. Det finns enligt utskottets uppfattning redan i dag en betydande mångfald i utbudet av forskning och utbildning i den svenska högskolan och stort utrymme för lärosätena att själva välja hur de vill utveckla verksamheten. Någon omvandling av ytterligare högskolor till stiftelser behövs inte för detta.

Utskottet övergår nu till *övriga* yrkanden som gäller *grunddragen i högskolans utveckling*.

Moderata samlingspartiet skriver i motion 2003/04:Ub290 yrkande 6 om Bolognaprocessen, som syftar till att öka rörligheten inom Europa för studenter och lärare. En gemensam europeisk examensordning är en god idé, så länge den arbetas fram underifrån, bygger på frivillighet och inte innebär att nationella examina tas bort. De svenska universitet och högskolor som så önskar skall enligt Moderaterna redan från början kunna delta i systemet för en europeisk examensordning.

Kristdemokraterna föreslår i motion 2003/04:Ub499 yrkande 1 att den högre utbildningens värdegrund skall anges i högskoleförordningen. Människans unika och lika värde, människolivets okränkbarhet och individens frihet är enligt motionärerna grundpelare.

I samma motion, yrkande 2, föreslår Kristdemokraterna ett tillkännagivande till regeringen om bildning i högskolan. De anser att systemet där uppnådda studieresultat inom ämnes- och programstrukturer avgör resurstilldelningen motverkar den bredare bildningen. De strängare regler som infördes 2001 inom studiemedelssystemet motverkar också att studenter skaffar sig en bredare allmänbildning. Enligt motionärerna måste den högre utbildningen förändras både till innehåll och form. Det handlar om att bredda utbildningens innehåll, att bidra till studenters personliga utveckling, att förstärka kopplingar mellan teori och praktik/livserfarenhet och att göra högre utbildning och forskning tillgänglig för fler.

Enligt yrkande 3 i samma motion från Kristdemokraterna kan ett lärosäte inte bedriva egen forskning och ligga vid forskningsfronten i alla ämnen. I stället bör lärosätena stimuleras att profilera sig inom ett begränsat antal områden och att för sin utbildning inom andra områden samverka med andra lärosäten som är profilerade inom dessa.

Rådet för högre utbildning bör enligt Kristdemokraterna (motion 2003/04:Ub499 yrkande 15) förändras så att rådsmedlemmarna får en starkare förankring i högskolestyrelserna.

Centerpartiet föreslår i motion 2003/04:Ub390 yrkande 27 att regeringen skall återkomma med förslag till åtgärder för att trygga den akademiska friheten. Det finns enligt motionärerna svårigheter att hävda den enskilda forskarens frihet gentemot en högskolas styrelse, då makten flyttas från de kollegialt utnämnda fakultetsnämnderna.

I samma motion föreslår Centerpartiet att högskolans arbete med samverkan och deltagande i samhällsutvecklingen – den s.k. tredje uppgiften – skall intensifieras och utvecklas (yrkande 7). Partiet önskar också en översyn av hur den tredje uppgiften sköts av lärosätena (yrkande 26).

Utskottet tar i detta sammanhang också upp motion 2003/04:Ub419 (s), där motionären pläderar för Campus Telge. Där samverkar Södertörns högskola med Kungl. Tekniska högskolan (KTH) och har utvecklat utbildningar där både humaniora och naturvetenskap ingår. Motionären anser det viktigt att dessa högskolor även framöver får möjlighet att verka tillsammans med att vidareutveckla utbudet av utbildningar.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår de nu redovisade motionsyrkandena.

Om Bolognaprocessen pågår inom Utbildningsdepartementet ett utredningsarbete som skall avslutas inom kort. Riksdagen bör avvakta resultatet av detta och regeringens beredning av frågan.

Utskottet anser inte att den högre utbildningens värdegrund bör definieras i högskoleförordningen.

Hur högskoleutbildningen skall vara beskaffad för att kunna bidra till studenternas personliga utveckling och ge dem en bredare bildning är något som de senaste åren har uppmärksammats och diskuterats på många håll inom högskolan. Lärosätena, lärarna och studenterna har ett betydande utrymme för att själva utveckla utbildningen till form och innehåll, vilket också kontinuerligt sker. Begränsningarna när det gäller hur långa studier som kan finansieras med studiemedel är motiverade av samhällsekonomiska skäl och av grundprincipen att studielånen skall kunna återbetalas. Utskottet är inte berett att ompröva denna princip. När det gäller profilering och samverkan, som tas upp både av Kristdemokraterna och i motion 2003/04:Ub419, konstaterar utskottet att sådant redan praktiseras på många håll. Detta är enligt utskottets mening värdefullt. Det bör även i fortsättningen vara varje lärosätes eget ansvar att bedöma hur man skall agera i detta avseende. Något tillkännagivande av riksdagen i frågan är inte behövligt.

Rådet för högre utbildning, som ingår i Högskoleverket, består av en ordförande, fem ledamöter som är lärare inom lika många lärosäten och tre studentföreträdare. Alla ledamöterna är utsedda av regeringen, varvid studenternas företrädare har nominerats av Sveriges förenade studentkårer. Utskottet anser högskolan vara väl representerad i rådet och ser därför ingen anledning för riksdagen att göra något uttalande om hur rådet bör vara sammansatt eller hur ledamöterna skall utses.

Centerpartiets yrkande om den akademiska friheten har behandlats av riksdagen flera gånger tidigare, senast i betänkande 2002/03:UbU14 s. 10 f. Utskottet vill ännu en gång påminna om att högskolelagens bestämmelse om forskningens frihet är lika förpliktande för högskolestyrelser som för fakultetsnämnder.

Hur lärosätena arbetar med den s.k. tredje uppgiften har de fått i uppdrag att redovisa för regeringen i sina årsredovisningar för 2003 och därefter vart

fjärde år. Dessutom har Högskoleverket nyligen beslutat att genomföra en tematisk kvalitetsutvärdering av samverkansuppgiften. Resultatet av denna skall enligt planerna publiceras i december 2004. Högskoleverkets mål med detta är att stimulera en positiv utveckling av denna kvalitetsaspekt i högskolans verksamhet. Utskottet anser att Centerpartiets yrkanden om tredje uppgiften är tillgodosedda.

Resursfrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör inte uttala sig om målet för en resursökning till grundutbildningen. Lärosätena bör inte få möjlighet att ta ut avgifter för utbildningen från studenter från länder utanför EES.

Jämför *reservationerna 9 (fp) och 10 (m, kd)*.

Motioner och utskottets ställningstaganden

Folkpartiet föreslår i motion 2003/04:Ub515 yrkande 2 ett tillkännagivande av riksdagen om att **resurserna till grundutbildningen** successivt skall **ökas** med målet en 20-procentig höjning av resursnivån.

U t s k o t t e t anser inte att riksdagen bör göra något sådant uttalande.

Enligt utskottets mening är det nödvändigt att bedöma resursbehoven för utbildningsområdet i relation till övriga resursbehov i samhället och att sätta dem i relation till det samhällsekonomiska utrymmet. Så sker också regelbundet i regeringens budgetpropositioner och ekonomiska vårpropositioner, som riksdagen har möjlighet att ta ställning till när de lagts fram. Det är inte meningsfullt att ställa upp ett mål om en resurshöjning av en bestämd storlek, utan att detta sätts i relation vare sig till någon tidsgräns eller till någon förändring av inriktning eller volym i verksamheten.

Motionerna 2003/04:Ub313 (m) och 2003/04:So274 (kd) yrkande 2 innehåller förslag om att göra det möjligt för lärosätena att ta ut **högskoleavgifter av studenter från länder utanför EES**. Detta skulle ge lärosätena en möjlighet att öka sina intäkter och därmed få mera resurser att satsa på utbildning och forskning i stort.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandena.

Riksdagen avslög i december 2003 ett motsvarande yrkande (bet. 2003/04:UbU1 s. 76). Motioner i samma ärende behandlades även under förra riksmötet och avslögs då (bet. 2002/03:UbU5 s. 18 f.). Utskottet vill också nu påminna om att den utredning som år 2000 lade fram förslag om att lärosätena skulle få ta ut avgifter från studenter utanför EES även konstaterade att en sådan förändring skulle behöva föranleda ett tillskott av budgetmedel för stipendier, marknadsföringsåtgärder m.m. Regeringen tog i propositionen *Den öppna högskolan* (prop. 2001/02:15) avstånd från förslaget om avgiftsuttag.

Tillträdesfrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om ändringar i tillträdesreglerna i högskolan, eftersom dessa frågor är under utredning.

Jämför *reservationerna 11 (m), 12 (fp), 13 (kd), 14 (v, mp), 15 (c), 16 (m) och 17 (fp)*.

Motioner och utskottets ställningstaganden

Fem partier för i sina motioner fram ***allmänna synpunkter på tillträde till högskolan***.

Moderata samlingspartiet vill enligt motion 2003/04:Ub290 yrkande 1 att det centrala antagningssystemet skall avskaffas. Varje lärosäte måste på egen hand få bestämma hur antagningarna skall gå till.

Folkpartiet framför i motion 2003/04:Ub367 yrkande 12 uppfattningen att avlagd studentexamen skall vara en förutsättning för högre studier. I motion 2003/04:Ub414 yrkande 4 begär Folkpartiet att förkunskapskraven skall återställas för de utbildningar som fått sänkta förkunskapskrav. Enligt motionen har Högskoleverket på uppdrag av regeringen sänkt förkunskapskraven i fysik och matematik för utbildningar till läkare, lärare och civilingenjör.

Kristdemokraterna anser enligt motion 2003/04:Ub499 yrkande 4 att högskolorna skall ha stor frihet att utarbeta egna behörighetskrav och urvalsmetoder utifrån utbildningens karaktär. Högskoleverket bör understödja att lärosätena har en mångfald av antagningssystem, heter det i motionen.

Centerpartiet tar i motion 2003/04:Ub390 yrkande 4 upp frågan om det är motiverat med en omfattande administration för att granska bevisen på sökandes behörighet. En öppen högskola välkomnar de studenter som anser sig ha rekommenderade förkunskaper, s.k. självprovning, heter det i motionen. Centerpartiet anser att man själv kan avgöra om man är kompetent nog för en utbildning. Partiet beklagar att den utredning som pågår om tillträdesreglerna inte har ifrågasatt behörighetskraven och utrett effekter av självprovning.

Miljöpartiet anser enligt motion 2003/04:Ub309 yrkande 3 att ett nytt antagningssystem för högre utbildning bör utredas närmare. Bedömningen av den sökandes lämplighet borde grundas på tidigare genomgångna utbildningar, samtal, intervjuer, eventuella prov och i vissa fall förberedande kortkurser, anser motionärerna. För många utbildningar sker detta bäst på den institution som också handhar utbildningen.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandena.

Utredningen om reglerna för tillträde till grundläggande högskoleutbildning skall lägga fram sina förslag inom kort (dir. 2003:38 och 107). Riksdagen bör avvakta utredningens förslag och regeringens beredning av ärendet.

Med anledning av Folkpartiets yrkande om sänkta förkunskapskrav vill utskottet nämna att de av Högskoleverket fastställda förkunskapskraven i fysik

och matematik till läkarutbildning och civilingenjörsutbildning inte har ändrats sedan standardbehörigheterna fastställdes år 1996.

Frågor om **urval till högskoleutbildning** tas upp i sju motioner.

Moderata samlingspartiet begär i motion 2003/04:Ub276 yrkande 8 ett tillkännagivande om problemen med intagningssystem till högre utbildning som missgynnar relevant kunskapsinhämtning och leder till taktikval.

Folkpartiet föreslår i motion 2003/04:Ub367 yrkande 9 att betyg skall vikta vid antagningen till högskolan beroende på vilken betydelse de olika kurserna har för högskolestudierna. Samma förslag lägger Folkpartiet fram i motion 2003/04:Ub415 yrkande 4. I denna motion (yrkande 1) skriver partiet att antagningen bör förändras så att övergången från gymnasieskolan underlättas. Olika kvotssystem gynnar olika grupper, men varje sådan kvotering gör det alltid svårare för andra att få en högskoleplats.

Vänsterpartiet föreslår i motion 2003/04:Ub247 yrkande 2 att de som har fullgjort värnplikt skall få tillgodoräkna sig 0,2 poäng på högskoleprovet för specifik värnplikts erfarenhet. Motionärerna jämför med värderingen av vanlig arbetslivserfarenhet, som accepteras som merit vid antagningen till högskolan.

Även motion 2003/04:Ub215 (m) tar upp meritvärdet av värnpliktstjänstgöring. Enligt motionären bör man införa ett system som jämställer värnpliktstjänstgöring med studier vid antagning till högre utbildning.

I motion 2003/04:Ub240 (m) föreslås att begreppet arbetslivspoäng skall utvidgas (yrkande 1) och att förtroendevalda barn- och ungdomsledare, biståndsarbetare på ideell basis samt politiskt förtroendevalda skall få arbetslivspoäng för sina insatser (yrkande 2).

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandena, eftersom utredning pågår.

Flera av de frågor som berörs i motionerna tillhör det som utredningen enligt direktiven skall överväga (dir. 2003:38).

Huruvida värnpliktstjänstgöring skall ges ett speciellt meritvärde, och i så fall på vilket sätt, bör inte avgöras förrän de allmänna grunderna för urval har blivit fastlagda. En möjlighet att få meritpoäng för s.k. föreningsmeriter har funnits under några år på 1970-talet, men avskaffades sedan det visat sig mycket svårt att bedöma om återopad föreningsverksamhet hade sådant ändamål och sådan omfattning att den skulle berättiga till poäng.

Studenternas rättssäkerhet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om att införa sanktionsmöjligheter mot lärosäten som inte efterlever lagen om likabehandling av studenter i högskolan. Riksdagen bör inte uttala sig för införande av studentkontrakt och bör även avslå övriga yrkanden om studenternas rättssäkerhet, eftersom regeringen bereder dessa frågor.

Jämför reservationerna 18 (kd), 19 (c), 20 (fp), 21 (kd) och 22 (c).

Motioner och utskottets ställningstaganden

Lagen om likabehandling av studenter i högskolan tas upp av Kristdemokraterna i motion 2003/04:Ub499 yrkande 11 och Centerpartiet i motion 2003/04:Ub390 yrkande 14. Kristdemokraterna skriver att lagen är tandlös när det gäller sanktionsmöjligheter mot lärosäten som inte uppfyller dess krav. De vill att högskolorna med tillsynsmyndighetens hjälp skall få tillräckligt stöd för att leva upp till lagen. Centerpartiet begär att regeringen skall återkomma med förslag om hur sanktionsmöjligheter skall utformas.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandena.

En student som kränkts genom att en högskola åsidosatt sin skyldighet att utreda och vidta åtgärder mot trakasserier eller åsidosatt förbuden mot diskriminering eller repressalier mot studenter, skall få skadestånd av huvudmannen för högskolan, dvs. vid ett statligt lärosäte av staten. Detta regleras i 13 § lagen om likabehandling av studenter i högskolan. I samma lag (16 §) är också föreskrivet att Jämställdhetsombudsmannen, Ombudsmannen mot etnisk diskriminering, Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning och Handikappombudsmannen skall se till att likabehandlingslagen följs och försöka förmå högskolorna att frivilligt följa den. Likabehandlingslagen trädde i kraft den 1 mars 2002.

Utskottet går nu över till yrkanden om **studenternas rättssäkerhet i övrigt**.

Folkpartiet föreslår i motion 2003/04:Ub414 yrkande 10 ett studentkontrakt som ett medel för att skapa bättre skydd för studenterna. Kontraktet skall innehålla principer för hur bl.a. rättning och betygssättning skall gå till. Studenten skall ha rätt att överklaga sitt betyg eller få sin uppsats bedömd av någon annan. Kontraktet skall också betona studenternas skyldigheter, inte minst att ägna tid och kraft åt studierna. Det precisa innehållet i kontraktet skall kunna variera mellan lärosätena.

Kristdemokraterna anser enligt motion 2003/04:Ub516 yrkande 3 att det är mycket angeläget att kvaliteten på högskolornas lokala regelverk blir föremål för genomgripande förslag och beslut. När många av de centrala reglerna i högskoleförordningen togs bort vid 1993 års högskolereform var tanken att det i stället skulle komma en reglering på lokal nivå, men det har enligt motionärerna bara skett i mycket liten utsträckning. Det är viktigt att lärosätena

ser till att de lokala regelsystemen är väl kända för både studenter och personal och att oreglerade områden snarast regleras, heter det i motionen.

Centerpartiet vill enligt motion 2003/04:Ub390 att högskoleförordningen skall förtydligas för att säkra studenternas rättssäkerhet. Regler som rör studieuppehåll, antagning och rätt att genomgå prov bör finnas där. Högskolorna bör vidare vara skyldiga att dokumentera sin praxis och motivera sina beslut skriftligt, vilket också bör regleras i högskoleförordningen (yrkande 13). Centerpartiet anser också att studenters möjlighet att ha offentliga uppdrag är viktig. Studenter som har sådana uppdrag skall ges rätt att ta igen examination och andra obligatoriska moment som de har missat på grund av uppdraget, anser partiet (yrkande 8).

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandena.

Ett antal förslag med syfte att förstärka studenternas rättssäkerhet har lagts fram för regeringen av Högskoleverket i november 2001. Där tas bl.a. frågan om möjligheter att överklaga betyg upp. Utskottet har inhämtat att förslagen bereds inom Utbildningsdepartementet. Riksdagen bör inte föregripa denna beredning.

Folkpartiets förslag om studentkontrakt behandlades av riksdagen även förra året. Utskottet noterade då att motionärerna inte hade angivit vilka rättsverkningar som kontraktet var avsett att ha för studenten eller för lärosätet (bet. 2002/03:UbU5 s. 25). Det framgår inte heller av den nya motionen.

Kårobligatoriet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om att kårobligatoriet skall avskaffas. Utskottet anser att kårobligatoriet inte strider mot den grundlagsfästa föreningsfriheten och att en avveckling skulle medföra betydande kostnadsökningar för staten.

Jämför *reservation 23 (m, fp, kd, c, mp)*.

Bakgrund

Det s.k. kårobligatoriet – av statsmakterna föreskriven skyldighet för studenter vid universitet och högskolor att tillhöra särskilda studentsammanslutningar – har funnits under lång tid. Konsistoriet vid Uppsala universitet beslutade redan 1667 att studenterna där var skyldiga att tillhöra nation. I mitten av 1800-talet infördes föreskrifter om skyldighet att tillhöra nation i universitetsstatuterna. Regleringen utvidgades senare till att gälla även studentkårer och fakultetsföreningar. Föreskrifterna om obligatoriskt medlemskap inom universitetsområdet reviderades i samband med en ny universitetsförordning 1964, varvid nationerna och studentkåren frikopplades från varandra.

Den nu gällande högskolelagen (1992:1434) ger regeringen möjlighet att föreskriva skyldighet för studenterna vid högskolorna att tillhöra särskilda studentsammanslutningar (4 kap. 4 §). Sådana föreskrifter finns i förordning-

en (1983:18) om studerandekårer, nationer och studentföreningar vid universitet och högskolor. Där föreskrivs att den som studerar vid en högskola skall vara medlem i den studerandekår som finns vid högskolan (4 §). En studerandekår skall ha till ändamål att främja medlemmarnas studier och vad som har sammanhang med studierna (12 §).

Studenterna vid Uppsala och Lunds universitet är också skyldiga att tillhöra en nation. Vid Stockholms och Göteborgs universitet finns skyldighet att även tillhöra studentförening för fakultet. Dessa skyldigheter gäller bara de studenter som läser vid utbildningar som fanns vid lärosätena före den 1 januari 1999 och som då omfattades av obligatoriet.

Studenter som går i utbildning som högskolan anordnar på någon annan ort än högskoleorten har rätt till begränsat medlemskap i studentkåren. Det samma gäller studenter som läser fristående kurser omfattande högst 9 poäng under en termin samt forskarstuderande som läser på mindre än halvtid.

De obligatoriska studentsammanslutningarna har rätt att ta ut avgift av sina medlemmar. Studentkårerna fastställer själva sina stadgar, men högskolestyrelsen skall fastställa stadgarna bl.a. när det gäller sammanslutningens ändamål, begränsat medlemskap samt avgifterna. Högskolestyrelsen har rätt att undanröja beslut som uppenbart strider mot kårens ändamål. För att högskolestyrelsen skall pröva ett sådant beslut fordras dock att minst en tiondel av kårens medlemmar eller minst 100 medlemmar begär det.

Obligatoriefrågans tidigare behandling

Åtminstone fr.o.m. 1960-talet har frågan om kårobligatoriets berättigande varit föremål för debatt, inte minst i studenternas egna organisationer. I riksdagen väcktes motioner om utredning av obligatoriet både 1968 och 1970.

Den senaste utredningen i frågan gjordes av Kommittén för avveckling av kårobligatoriet – KAK. I dess betänkande *Avveckling av den obligatoriska anslutningen till studentkårer och nationer* (SOU 1994:47) redovisas följande om tidigare utredningar (s. 11):

Kårobligatorieutredningen tillkallades i juli 1970 och avgav 1973 sitt betänkande *Studentsammanslutningarnas verksamhet* (Utbildningsdepartementet 1973:7–8). År 1973 tillkallades obligatoriekommittén som redovisade sina överväganden i betänkandet (SOU 1976:14) *Kårobligatorium?* År 1977 tillkallade utbildningsministern obligatorieberedningen som utarbetade underlag för de delar i budgetpropositionen 1978/79:100 bil. 12 som handlade om obligatoriet. I början av 1989 tillsattes 1989 års obligatorieutredning som i slutet av 1990 överlämnade sitt betänkande (SOU 1990:105) *Studenten och tvångsanslutningen. Vad händer om obligatoriet försvinner?* I december 1992 delgavs universiteten, högskolorna och studentkårerna ett beredningsmaterial framtaget inom Utbildningsdepartementet av universitetsdirektören Peter Honeth: *Avveckling av kårobligatoriet*. Detta material låg till grund för en hearing i januari 1992, till vilken bl.a. rektorerna för universiteten och högskolorna var inbjudna. Hearingen har dokumenterats i rapporten *Hearing om Resursberedningens betänkande* (SOU 1993:3) och *PM om avvecklingen av kårobligatoriet* (Ds 1993:9).

Riksdagen beslutade i juni 1993 godkänna vad regeringen hade förordat om att kårobligatoriet skulle upphöra fr.o.m. den 1 juli 1995 (prop. 1992/93:169, bet. UbU14, rskr. 363). I september 1993 beslutades direktiven för en utredning för att genomföra riksdagens beslut. Utredningen (KAK) redovisade sitt nyss nämnda betänkande i mars 1994.

Efter regeringsskiftet hösten 1994 återkom regeringen till riksdagen med förslag att obligatoriet skulle bibehållas (prop. 1994/95:96, bet. UbU5, rskr. 135). Regeringen konstaterade att de obligatoriska studentsammanslutningarna inte tillhör de sammanslutningar som omfattas av den negativa föreningsfriheten. Systemet med kårobligatorium garanterade enligt regeringen att många nödvändiga och praktiska funktioner sköts på ett beprövat och tillfredsställande sätt. Genom att kostnaden för detta sprids ut på samtliga studenter garanteras den enskilde studenten ett inflytande och en god studiesocial miljö till en skälig kostnad. En avveckling av obligatoriet skulle, enligt vad som framgått av KAK:s betänkande, innebära merkostnader för staten i storleksordningen 38 miljoner kronor.

Riksdagen beslutade enligt regeringens förslag och avtog motioner om att avvecklingsbeslutet skulle stå fast.

Motioner

Moderata samlingspartiet föreslår i motion 2003/04:Ub385 yrkande 7 att 4 kap. 4 § högskolelagen skall avskaffas. I motion 2003/04:Ub290 yrkande 9 föreslår Moderaterna att riksdagen av regeringen skall begära förslag i anslutning till ett avskaffande av kårobligatoriet. Moderaterna skriver att kårobligatoriet kan antas ha en snedvridande effekt på konkurrensen mellan landets olika lärosäten. Dessa behöver i dag inte lägga ned extra tid och kraft på att utveckla nya former för studentmedverkan och representation, heter det i motionen. Studenten är rättlös i förhållande till den lokala studentkåren, eftersom det inte finns möjlighet att demonstrera sitt missnöje genom utträde. Obligatoriet är enligt Moderaterna ett brott mot principen om frivillighet vad gäller sammanslutningar. I motion 2003/04:Ub206 (m) skriver motionären att obligatoriet är helt oförenligt med allmänna demokratiska principer.

Folkpartiet hävdar i motion 2003/04:Ub414 yrkande 11 att obligatoriet utgör en kränkning av den grundlagsfästa föreningsfriheten. Inte heller argumentet att obligatoriet behövs för att studentinflytandet skall säkras håller måttet enligt Folkpartiet.

Kristdemokraterna anser likaså, enligt motion 2003/04:Ub499 yrkande 7, att obligatoriet är principiellt felaktigt och måste ersättas av frivillighet. Ett slopat obligatorium innebär stora omställningar av kårernas verksamhet, bl.a. genom minskade ekonomiska resurser, och detta måste de enligt motionärerna få kompensation för. I motion 2003/04:Ub236 (kd) skriver motionärerna att obligatoriet strider mot FN:s förklaring om de mänskliga rättigheterna.

Centerpartiet vill enligt motion 2003/04:Ub390 yrkande 12 värna föreningsfriheten och anser följaktligen att kårobligatoriet skall avskaffas. Vid avskaffandet måste såväl den utbildningsbevakning och det studiesociala

arbete studentkårerna i dag bedriver som studentinflytandet tryggas, heter det i motionen.

I motion 2003/04:Ub329 (mp) föreslår motionärerna att obligatoriet skall avskaffas den 1 januari 2006 (yrkande 1). De hänvisar till den grundlagsfästa föreningsfriheten och anser att denna viktiga princip bör gälla utan undantag. Regeringen bör enligt motionärerna få i uppdrag att tillsammans med studentkårerna ta fram konkreta förslag till hur studenternas representation i högskolans organ och den studiesociala verksamheten som studentsammanslutningarna bedriver skall kunna garanteras och fortsätta på ett bra sätt vid en övergång till frivillig anslutning (yrkande 2).

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

När regeringsformens nu gällande bestämmelser om grundläggande fri- och rättigheter antogs av riksdagen, uttalade regeringen att bestämmelsen om negativ föreningsfrihet inte berörde reglerna om kårobligatoriet, eftersom dessa inte kunde betraktas som åskådningssammanslutningar i paragrafens mening (prop. 1975/76:209, bet. KU 1975/76:56, rskr. 414). Konstitutionsutskottet anslöt sig till denna bedömning, som också hade gjorts av 1973 års fri- och rättighetsutredning.

Kårobligatoriets förenlighet med Europarådets konvention angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna har också prövats. Europakommissionen avvisade i juli 1977 ett klagomål från en studentsammanslutning som hade begärt men inte fått samma status som den av högskolan erkända studentkåren. Kommissionen motiverade sitt ställningstagande bl.a. med att den inte betraktade de obligatoriska studentsammanslutningarna i Sverige som yrkessammanslutningar för att upprätthålla en professionell etik och försvara sina medlemmar vid tvister med utomstående, och inte heller som fackföreningar i bemärkelsen att de representerar studenterna i arbetskonflikter med en arbetsgivare. I stället såg kommissionen studentkåren som en del av universitetet, och speciellt som ett sätt att formellt organisera studenternas deltagande i administrerandet av universitetet. Studentkårerna föreföll kommissionen vara demokratiskt sammansatta och studenterna var fria att ta avstånd från (*free to disagree with*) politiska ställningstaganden som kåren kunde ha gjort. Kommissionen gjorde följande bedömning:

”Concentrating all students of a university in one association in the interest of the proper administration of the University is not unreasonable.”

Enligt högskolelagen (1992:1434) skall verksamheten inom högskolorna avpassas så att en hög kvalitet nås, såväl i utbildningen som i forskningen och det konstnärliga utvecklingsarbetet. Kvalitetsarbetet är en gemensam angelägenhet för högskolornas personal och studenter (1 kap. 4 §). Studenterna är enligt utskottets uppfattning inte i första hand en intressentgrupp som är avnämare av högskolans verksamhet, utan i stället en integrerad del av lärosätet. Liksom lärarna vid en högskola har studenterna där rätt att vara representerade i dess styrelse. Studenterna har också rätt att vara representerade i alla

andra beslutande och beredande organ inom högskolan vars verksamhet har betydelse för utbildningen och studenternas situation (3 kap. 9 § högskoleförordningen, 1993:100). Studenternas företrädare i högskolans olika organ utses normalt av studentkåren, i enlighet med 16 § förordningen (1983:18) om studerandekårer, nationer och studentföreningar vid universitet och högskolor.

Sedan den senaste utredningen om kårobligatoriet redovisades har studenternas roll inom lärosätena ytterligare förstärkts. Rätten till inflytande har utvidgats till att gälla rätt för studenterna att vara representerade även i lärosätenas beredande organ. Det system för systematisk kvalitetsutvärdering av ämnen och utbildningsprogram som sattes i verket 2001 bygger på att studenterna aktivt deltar i bedömningarna.

Sedan lång tid har också de obligatoriska studentsammanslutningarna tagit ett stort ansvar för studenternas sociala behov av olika slag. Vid de två äldsta universiteten har detta i stor utsträckning skett i nationerna. Nationerna i Uppsala och Lund äger nationshus som är av stort kulturhistoriskt värde, och där de bedriver verksamhet som förändrats genom åren men som är av stor betydelse för många studenter, särskilt de ungdomar som kommer till universitetsorten från andra håll i landet. De utredningar som genomförts under de senaste decennierna har alla visat att en avveckling av det obligatoriska medlemskapet – och därmed studenternas gemensamma finansiering av kårens och i vissa fall nationens verksamhet – kommer att kräva antingen att verksamheten radikalt minskas eller att medel tillförs utifrån. Den beräkning som gjordes av den senaste utredningen (SOU 1994:47) var att kostnaden för staten om lärosätena skulle ta över ansvaret för att organisera valen av studentföreträdare i högskoleorganen skulle bli cirka 5 miljoner kronor. De kostnader för studenternas utbildningsbevakning som utredningen också ansåg att staten måste ta på sig beräknades till 25 miljoner kronor. Dessa kostnadsuppskattningar gjordes för tio år sedan.

En avveckling av det obligatoriska medlemskapet skulle också få stora konsekvenser för sammanslutningarnas egendom i form av dels fastigheter (t.ex. nationshusen) dels premie- och stipendiefonder. Obligatoriet är bl.a. en förutsättning för att kårernas och nationernas fastigheter är befriade från fastighetsskatt.

Enligt förordningen (1983:18) skall en studentkår ha till ändamål ”att främja medlemmarnas studier och vad som har sammanhang med studierna.” På detta sätt anges att studentkårerna skall arbeta med studentinflytande och andra frågor som ger studenterna bättre förutsättningar att bedriva studier. Denna reglering tydliggör studentkårens ställning som en demokratisk sammanslutning för alla studenter med en klart definierad uppgift.

Regleringen av studentkårens syfte är kopplad till ett överklagandeförfarande i två steg. Om en tiondel av kårens medlemmar eller minst 100 medlemmar överklagar ett beslut av en studentkår, kan högskolestyrelsen pröva beslutet. Högskolestyrelsens beslut får vidare överklagas hos Överklagande-

nämnden för högskolan. Därmed finns en ordning för att upprätthålla att studentkårernas verksamhet skall stödja medlemmarnas studier.

Regleringen av studentkårernas syfte tillsammans med överklagandemöjligheten stärker studentkårernas möjlighet att effektivt verka i studenternas intresse. Om det vid ett överklagande skulle visa sig att bestämmelserna inte fyller den funktion som de är avsedda för och därmed studentkårernas syfte enligt förordningen inte skulle kunna värnas, bör det finnas en beredskap att se över reglerna.

Utskottet finner det uppenbart att ett avskaffande av kårobligatoriet inte kan ske utan att staten påtar sig betydande ytterligare utgifter, eftersom en stor del av det som de obligatoriska kårerna, nationerna och fakultetsföreningarna i dag gör är omistliga bidrag till lärosätenas verksamhet. Det kan inte hävdas att obligatoriet strider mot grundlagen. Utskottet anser mot denna bakgrund att det inte finns skäl att ännu en gång låta utreda hur obligatoriet skall kunna avvecklas samtidigt som studenternas representation i högskolans organ garanteras och den studiesociala verksamhet som studentsammanslutningarna bedriver kan fortsätta på ett bra sätt.

Övriga studentfrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om vad lärosätena skall göra för att förebygga alkoholmissbruk bland studenterna, om nationella riktlinjer för Studenthälsan, om att uppgifter om miniminivå av lärarledd tid skall ingå i kursplanerna, om att lärosätena skall följa upp hur det går för studenterna samt om högskolepoäng för militär utbildning.

Jämför *reservationerna 24 (kd), 25 (kd) och 26 (c)*.

Motioner och utskottets ställningstaganden

Kristdemokraterna tar i motion 2003/04:Ub516 upp frågor om **studenternas hälsa**. I linje med lärosätenas ansvar att se till att studenterna har tillgång till hälsovård, särskilt förebyggande sådan, bör lärosätena utbilda faddrar och förebygga alkoholmissbruk bland studenterna (yrkande 5). Det behövs enligt Kristdemokraterna också nationella riktlinjer för Studenthälsan, för att man skall kunna mäta behov och utnyttjande av Studenthälsan i ett längre perspektiv (yrkande 6).

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandena.

Riksdagen godkände våren 2001 en nationell handlingsplan för alkoholpolitiken (prop. 2000/01:20, bet. SoU8, rskr. 144). För att genomföra handlingsplanen har därefter en kommitté tillsatts (Alkoholkommittén, dir. 2001:22). Denna har till uppgift att samordna insatserna på nationell nivå för att förebygga alkoholskador och att i samspel med kommuner och landsting stimulera insatserna på regional och lokal nivå. Alkoholkommittén har knutit till

sig en referensgrupp bestående av företrädare för högskoleledningar, studentkårer och studenthälsovårdsorgan. Kommittén skall verka under hela den tid som handlingsplanen omfattar, dvs. t.o.m. år 2005.

Utskottet ser allvarligt på hög alkoholkonsumtion bland studenterna, men anser inte att det behövs beslut på statsmaktsnivå om nationella riktlinjer för studenthälsovården.

Högskolans resurser har enligt Kristdemokraterna urholkats i samband med utbyggnaden av grundutbildningen, till skada för kvaliteten. I nuläget finns det inga garantier för att studenterna kan erhålla adekvat stöd och handledning. I sin motion 2003/04:Ub499 yrkande 9 föreslår Kristdemokraterna att det i kursplanerna skall ingå uppgifter om *garanterad miniminivå av lärarledd tid*.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet.

Högskoleverket genomför på uppdrag av regeringen ett omfattande program för kvalitetsutvärdering. Under en period av sex år, med början 2001, genomförs utvärderingar av all grundutbildning och forskarutbildning inom högskolan.

Centerpartiet skriver i motion 2003/04:Ub390 yrkande 5 att lärosätena i större utsträckning än i dag bör *följa upp hur det går för studenterna* under inledningen av studietiden och vid behov kanske erbjuda studievägledning eller kurser i studieteknik. Enligt motionärerna är det bara studiemedelssystemet som sätter stopp för studenter som inte klarar kraven, medan det inte finns någon uppföljning av studenter som finansierar sina studier på annat sätt.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet om tillkännagivande.

Det resurstilldelningssystem som tillämpas för den grundläggande högskoleutbildningen sedan drygt tio år innebär bl.a. att det ligger i lärosätenas ekonomiska intresse att studenterna klarar av studierna. Detta är helt oberoende av om studenterna har studiemedel eller inte. Utskottet utgår från att lärosätena känner ansvar för att de studenter man har antagit till olika utbildningar ges möjlighet att fullfölja sina studier, och att lärosätena själva finner former för att stödja sina studenter så att de kan nå sina studiemål.

Högskolepoäng bör enligt motion 2003/04:Fö241 (mp) yrkande 4 ges *för militär utbildning* i t.ex. ledarskap, pedagogik, moral och etik samt sjukvård, beroende på vilken befattning den värnpliktige har. Motionären vill också att högskolepoängen skall likriktas så att det inte spelar någon roll vid vilket förband man fått sin utbildning.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet.

I högskoleförordningen (1993:100) finns bestämmelser om att en student har rätt att tillgodoräkna sig utbildning utanför högskolan för en högskoleutbildning, om de kunskaper och färdigheter som studenten åberopar är av sådan beskaffenhet och har en sådan omfattning att de i huvudsak svarar mot den utbildning för vilken hon eller han vill få dem tillgodoräknade (6 kap. 13 §). Det är lärosätet som avgör frågor om tillgodoräknande. Besluten kan överklagas hos Överklagandenämnden för högskolan. Utskottet anser inte att

det finns anledning att skapa särskilda regler för tillgodoräknande av militär utbildning.

Utskottet har i detta sammanhang noterat att det mellan Högskolan i Halmstad och Militärhögskolan i Halmstad har inletts ett samarbete som går ut på att jämföra vissa kurser i den militära utbildningen med kursplaner i motsvarande ämne inom den civila högskolan, i syfte att underlätta för dem som genomgår den militära utbildningen att få den tillgodoräknad i en examen vid Högskolan i Halmstad eller vid behov kunna komplettera den där. Högskolan i Halmstad har också utvecklat nya fristående kurser i vilka lärare från båda högskolorna undervisar och som självfallet kan ingå i en examen vid Högskolan i Halmstad. Samverkan av detta slag är enligt utskottets uppfattning mycket värdefull.

Validering och komplettering av utländsk högre utbildning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om att införa tester för validering av utländsk utbildning. Utskottet hänvisar till pågående utredning.

Jämför *reservation 27 (m, fp)*.

Motioner och utskottets ställningstagande

Moderata samlingspartiet och Folkpartiet påtalar i motionerna 2003/04:Sf325 yrkande 19 respektive 2003/04:Sf326 yrkande 12 de svårigheter som personer med utländsk utbildning möter när det gäller att få utbildningen validerad i Sverige och att vid behov komplettera den här. Moderaterna anser att tester kan användas för att kontrollera utländska studenters kompetens. Folkpartiet vill se allmänna tester som genomförs ofta och vid regelbundna tillfällen på de flesta universitet och högskolor i landet.

I motion 2003/04:Ub315 (s) föreslår motionären en översyn av organisationen samt reglerna för bedömning och översättning av högskoleutbildningar från andra länder. Enligt hans mening vore det logiskt att ha en enda instans för att hantera alla värderingsärenden, oavsett yrkesområde.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandena om tillkännagivande.

Högskoleverket och Socialstyrelsen fick i juli 2003 i uppdrag av regeringen att se över reglering och system för bedömning och godkännande av utbildningar från länder utanför EU/EES-avtalen för läraryrket, hälso- och sjukvård, tandvård eller detaljhandel med läkemedel. Utgångspunkten för uppdraget är de uppmärksammade svårigheter som flera reglerade yrkesgrupper med utländsk utbildning möter när de ansöker om att få praktisera sina yrken i Sverige. I översynen skall fokus läggas vid att ta fram förslag som kan

effektivisera och därigenom förkorta processen från ansökan till kompetensbevis. På begäran av Socialstyrelsen har regeringen utsträckt tiden för översynen, så att den skall redovisas först den 31 mars 2004.

Som framgått delar regeringen motionärernas åsikt att det i dag i många fall tar alltför lång tid innan personer med utländsk yrkesutbildning kan få anställning och därmed integreras i den svenska arbetsmarknaden. Det är också utskottets uppfattning. Ett antal lärosäten ger i dag kompletteringskurser för akademiker med utländsk utbildning, ofta upphandlade av länsarbetsnämnd eller t.ex. Socialstyrelsen. För personer med utländsk juridisk utbildning anordnas eller planeras kompletteringskurser vid flera lärosäten. Denna verksamhet har kommit till stånd i samarbete mellan de juridiska institutionerna och Högskoleverket. Utskottet utgår från att en effektiviserad prövning kommer att åtföljas av förbättrade möjligheter att göra kompletteringar i de fall då det anses nödvändigt för att en person med utländsk utbildning skall kunna utöva ett reglerat yrke i Sverige.

Internationellt samarbete

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör inte begära en utvärdering av instrumenten för meritvärdering. Med hänvisning till vad som redan görs vid lärosätena anser utskottet att riksdagen inte bör göra några tillkännagivanden om vikten av internationellt utbyte vid dessa eller om öst-väst-samarbetet i Mittnorden.

Jämför *reservationerna* 28 (*fp, c*), 29 (*kd*), 30 (*m*), 31 (*fp*), 32 (*fp*) och 33 (*c*).

Motioner och utskottets ställningstaganden

Kristdemokraterna anser enligt motion 2003/04:Ub499 yrkande 6 att **instrumenten för meritvärdering** måste följa med i utvecklingen, när det internationella utbytet mellan svenska och utländska lärosäten ökar. I en tid med alltmer tilltagande internationalisering av utbildningarna och ett ökat internationellt utbyte mellan svenska och utländska lärosäten måste instrumenten för meritvärdering följa med i utvecklingen. Motionärerna nämner meritvärderingen dels vid antagning till utbildningar, dels vid ansökan om studiemedel. Att Sverige nu har anslutit sig till Lissabonkonventionen innebär inte att frågan är utagerad, skriver de.

I liknande ordalag framför Centerpartiet i motion 2003/04:Ub390 yrkande 18 på nytt förslag att regeringen skall ta initiativ till en utvärdering av instrumenten för meritvärdering av genomgången utbildning. Det är viktigt att inte skapa ett lappverk där meritvärdet av genomgången utbildning är oklart, heter det i motionen.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet.

Motsvarande yrkande från Centerpartiet avsågs av riksdagen vid förra riksmötet (bet. 2002/03:UbU5 s. 30). Utskottet hänvisade dels till en ändring som gjorts i 6 kap. 12 § högskoleförordningen och som trädde i kraft den 1 november 2001, dels till den utredning som påbörjats genom en projektgrupp inom Utbildningsdepartementet angående vissa examensfrågor. Projektgruppen har fått utsträckt tid och skall redovisa sina förslag senast den 27 februari 2004.

Fyra motioner tar upp frågor om **internationellt utbyte vid svenska universitet och högskolor**.

Moderata samlingspartiet begär i motion 2003/04:Ub290 yrkande 3 ett tillkännagivande om vikten av internationalisering av den högre utbildningen. Svenska lärosäten måste enligt Moderaterna kunna erbjuda utbildningar som står i sig i ett alltmer globaliserat utbildningssamarbete.

Folkpartiet vill enligt motion 2003/04:Ub414 yrkande 12 också se ett ökat internationellt utbyte vid universitet och högskolor. För att få fler utländska studenter hit behövs det enligt motionärerna fler utbildningar där huvudspråket inte är svenska och en förbättrad rekrytering av lärare från andra länder.

Motionerna 2003/04:Sf324 (m) yrkande 5 och 2003/04:N225 (fp) yrkande 5 tar båda upp behovet av att undanröja hinder för fri rörlighet över Öresund. I den förstnämnda motionen sägs att arbetsgivare på båda sidor har svårt att värdera det andra landets utbildningsnivåer. I den andra motionen skriver motionären att staten har ansvar för att undanröja hindrande regler för poängberäkning och värdering av examina och kurser, och att svenska studenter borde erbjudas samma möjligheter som danska studenter vad avser stöd för resor över Sundet.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandena.

Regeringen redovisade i budgetpropositionen för 2004 (prop. 2003/04:1 utg.omr. 16 s. 131 f.) ett antal åtgärder som vidtagits vid de flesta lärosäten för att stimulera det internationella utbytet inom grundläggande högskoleutbildning. Det handlar om

- ett ökat utbud av kurser och program på engelska (framför allt magisterprogram),
- ett förbättrat mottagande av utländska studenter såväl studiesocialt som praktiskt (bl.a. kurser i svenska),
- en förbättrad intern organisation och utveckling av administrativt stöd i form av databaser som t.ex. STARS (Study Abroad Report Systems) för utvärdering av utlandsstudier,
- en ökad användning av ECTS (European Credit Transfer System),
- utarbetande av riktlinjer för tillgodoräknande av utlandsstudier och
- riktade informationsinsatser (t.ex. kurskatalog på engelska).

Vidare har många lärosäten utvecklat särskilda handlingsplaner för internationaliseringsarbetet, där man t.ex. ställt upp mål för kursutbud på engelska, andel studenter som skall ha tillbringat en termin eller mer av sin studietid utomlands och andel utländska studenter som skall studera vid lärosätet.

Nordiska ministerrådet har antagit en handlingsplan för arbetet med att undanröja återstående hinder för rörligheten mellan de nordiska länderna. Ett förslag till en nordisk politisk deklaration, utgående från Lissabonkonventionen, om ömsesidigt erkännande inom högre utbildning i Norden skall läggas fram för ministerrådet i mars 2004.

Folkpartiet anser enligt motion 2003/04:Ub414 yrkande 13 att det bör inrättas en *ny internationellt jämförbar masterexamen*. Det skall göra det möjligt även för studenter att konkurrera på lika villkor inom exempelvis den alltmer integrerade europeiska ekonomin, heter det i motionen.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet.

Samma yrkande behandlades vid förra riksmötet (bet. 2002/03:UbU5 s. 27). Liksom då hänvisar utskottet till det pågående arbetet i Utbildningsdepartementets projektgrupp om vissa examensfrågor. Som nämnts tidigare har tiden för slutredovisning av uppdraget blivit utsträckt till den 27 februari 2004.

Vikten av att stärka *öst-väst-samarbetet i Mittnorden* tas upp i motion 2003/04:Ub338 (c). Motionären anser att man inte slentrianmässigt skall tänka i invanda nord-sydbanor, utan se fördelarna och styrkorna i ett samarbete i Mittnorden från Ryssland till Atlantkusten och vidare mot Storbritannien (yrkande 1). Ett kunskapscentrum för ett öst-väst-samarbete kan med fördel etableras i Östersund och knytas till Mitthögskolan (yrkande 2).

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandena om tillkännagivande.

Enligt vad utskottet inhämtat från Utbildningsdepartementet har Mitthögskolan etablerat ett visst samarbete med Trondheims tekniska högskola i Norge. Det finns också sedan längre tid ett etablerat samarbete över Kvarken mellan högskolor och universitet i Umeå och Vaså. Inom dess ram bedrivs under åren 2004–2006 delprojekt inom bl.a. teknik, film, ingenjörsutbildning, lärarutbildning, entreprenörskap och IKT.

Högskolans lärare

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör inte begära att regeringen redovisar en strategi för rekryteringen av högskolelärare, eftersom frågan bereds inom Utbildningsdepartementet. Riksdagen bör inte heller begära att lärarna garanteras tid för kompetensutveckling eller uttala sig om innehållet eller organisationen av lärarnas pedagogiska utbildning.

Jämför *reservationerna 34 (c)* och *35 (kd)*.

Motioner och utskottets ställningstaganden

Centerpartiet efterlyser i motion 2003/04:Ub390 yrkande 2 en samlad strategi för *rekrytering av högskolelärare*. Behovet av kompetenta högskolelärare är i

dag på sina håll mycket stort och kommer också att öka kraftigt de närmaste åren med bl.a. de annalkande pensionsavgångarna, heter det i motionen.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet om tillkännagivande.

Regeringen lät under förra året Högscoleverket utreda det framtida behovet av lärare vid universitet och högskolor. Verket redovisade uppdraget till regeringen den 13 november 2003 (reg. nr 63-1608-13). Enligt uppgift från Utbildningsdepartementet avser regeringen att återkomma till frågan i den forskningspolitiska proposition som är aviserad till mitten av den pågående mandatperioden.

Kristdemokraterna föreslår i motion 2003/04:Ub499 att alla *högskolelärare* skall garanteras tid för *kompetensutveckling* (yrkande 14). För detta krävs det systematisk satsning på riktade resurser för kompetenshöjande åtgärder. Motionärerna framhåller också att den pedagogiska utbildning som högskolans lärare behöver inte i första hand gäller generella teorier utan ämnesdidaktik, handledarskap och kunskap om utvärdering och olika examinationsformer (yrkande 16). De ser fördelar med en nationell modell där olika lärosäten får ansvar för den pedagogiska utbildningen av lärare i hela landet inom vissa ämnesområden.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandena.

Sedan budgetåret 2002 har lärosätenas anslag till grundläggande utbildning innehållit en anslagspost för pedagogisk utbildning av lärarna. Ytterligare riktade medel till kompetensutveckling av högskolans lärare har inte föreslagits i Kristdemokraternas budgetalternativ. Utskottet anser inte att statsmakterna är rätt instans för att närmare definiera vad den pedagogiska utbildningen för högskolans lärare bör innehålla. Ett frivilligt samarbete mellan olika lärosäten när det gäller ansvaret för att ge lärare i olika ämnen pedagogisk utbildning är att föredra framför beslut på statsmaktsnivå om en ansvarsfördelning.

Distansutbildning m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om kvalitetskrav på distansutbildning, med hänvisning till vad i dag gäller och vad som redan görs inom ramen för Sveriges nätuniversitet. Motioner om att merkostnader för distansutbildning och utlokaliserad utbildning inte skall övervältras på kommunerna bör också avslås.

Jämför *reservation 36 (c)*.

Motioner och utskottets ställningstagande

Centerpartiet föreslår i motion 2003/04:Ub390 ett tillkännagivande om att det krävs betydande insatser för att göra distansutbildningarna till fullgoda lärandemiljöer (yrkande 19). Högscoleverket bör enligt motionärerna ges i upp-

drag att särskilt granska kvalitetsarbetet inom distansutbildningen (yrkande 20). Kvalitetskraven som ställs på traditionell högskoleutbildning och på distansutbildning måste vara likvärdiga (yrkande 21). Kurser i distanspedagogik och distansmetodik bör ges i all lärarutbildning och vidareutbildning av lärare (yrkande 22).

I motion 2003/04:Ub422 (fp) yrkande 3 föreslår motionären att staten, som svarar för högskolorna, skall stå för de kostnader som distansundervisning på högskolenivå för med sig och inte vältra över dessa på kommunerna.

Motion 2003/04:Ub397 (fp) handlar om Norrland. Motionärerna föreslår att utlokaliserade högskoleutbildningar skall åtföljas av ersättning för merkostnaderna för utlokalisering (yrkande 2).

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandena.

Centerpartiets yrkanden behandlades även vid förra riksmötet (bet. 2002/03:UbU5 s. 33 f.). Liksom då vill utskottet framhålla att distansutbildning som anordnas av universitet och högskolor ingår i deras reguljära verksamhet och omfattas av samma kvalitetskrav som övrig verksamhet där. Det system för kvalitetsutvärdering av ämnen och utbildningsprogram som genomförs av Högskoleverket omfattar även den utbildning som lärosätena genomför i distansform. Myndigheten för Sveriges nätuniversitet har till uppgift bl.a. att verka för en ökad tillämpning av nationella och internationella kunskaper och erfarenheter av IT-stödd distansutbildning. Hösten 2002 tillsatte myndigheten en arbetsgrupp, sammansatt av expertis från olika lärosäten, med uppgift att lägga fram förslag till kvalitetskriterier som kunde följas inom Nätuniversitetet. Arbetsgruppens rapport publicerades i maj 2003 och remissbehandlades av ett stort antal lärosäten. Under hösten 2003 hölls ett seminarium kring rapporten. I rapporten sägs bl.a. att det är särskilt viktigt att den pedagogiska utbildningen för lärare också inkluderar den IT-stödda distansutbildningen.

Motionerna 2003/04:Ub422 och 2003/04:Ub397 syftar på det förhållandet att distansutbildning och utlokaliserad utbildning ofta anordnas av högskolorna i samverkan med lokala lärcenter, vanligen inrättade av berörda kommuner. Utskottet delar den uppfattning som utbildningsministern i november förra året gav uttryck för i ett frågesvar till motionären (fråga 2003/04:250), nämligen att det ligger i kommunernas och regionernas intresse att människor utbildar sig och att det skapas möjligheter att få den kompetens som behövs för att utveckla näringslivet och den offentliga verksamheten i alla delar av landet och därmed skapa hållbar tillväxt. Det är därför bra att lärosätena anpassar sitt utbildningsutbud till dessa behov samtidigt som kommunerna bidrar med vissa resurser för att kunna erbjuda sina invånare högskoleutbildning på hemorten. Utskottet anser också liksom utbildningsministern att de statliga medlen till högskoleutbildning även i fortsättningen huvudsakligen skall kanaliseras via universitet och högskolor.

Utbildning för vissa yrken

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå ett motionsyrkande om läkarutbildning i Örebro. Riksdagen bör också avslå ett stort antal yrkanden om innehållet i vissa yrkesutbildningar, förlängning av tandhygienist- och socionomutbildningarna, införande av högskoleutbildning till tandsköterska, utredning om behovet av dramapedagoger, översyn av dansutbildningen och införande av imamutbildning i högskolan.

Jämför reservationerna 37 (fp), 38 (kd) och 39 (v).

Motioner och utskottets ställningstagande

Ett stort antal motioner innehåller förslag som gäller utbildningar för olika yrken.

I motion 2003/04:Ub348 (kd) föreslår motionären att regeringen snarast skall pröva förutsättningarna för att inrätta tio nya platser per termin för läkarutbildning vid Örebro universitet.

En utredning av möjligheterna att införa utbildning i ledarskap och företagande i kursplanen för studerande till vårdyrken förordas i motion 2003/04:Ub270 (fp) yrkande 1.

Kunskap om de äldres hälsa och ohälsa bör enligt motion 2003/04:Ub228 (kd) vara ett starkt inslag i utbildningen för alla som arbetar inom primärvården. Därför föreslår motionären att staten skall verka för att husläkare och distriktssköterskor samt övrig personal i primärvården får geriatrisk kompetens.

En översyn av utbildningen av vårdpersonal, i syfte att höja medvetenheten om individriktad krishantering i vården, föreslås i motion 2003/04:Ub324 (c).

Utbildningen av tandhygienister bör enligt motion 2003/04:So408 yrkande 4 utökas till 120 poäng.

I motion 2003/04:Ub234 (s) förordas att en treårig utbildning av tandsköterskor skall tillskapas inom högskolan.

I motion 2003/04:Ub224 (kd) begär motionären att beslutet från 1998 om en högskoleutbildning för medicinsk fotvård skall verkställas.

Folkpartiet skriver i motion 2003/04:So635 yrkande 3 att det bör utredas om socionomutbildningen, som i dag omfattar tre och ett halvt år, bör förlängas. Motionärerna vill att riksdagen skall ges underlag för ett ställningstagande till en förlängning.

Behovet av dramapedagoger tas upp i Kristdemokraternas motion 2003/04:Kr390 yrkande 8 och i motion 2003/04:Ub231 (c). I båda motionerna påpekas att utbildning av dramapedagoger i dag bedrivs endast vid ett par folkhögskolor och att det behövs betydligt fler dramapedagoger bl.a. i skolan än som i dag utbildas.

Kristdemokraterna tar i motion 2003/04:Kr390 yrkande 16 även upp dansutbildningen. De vill att en översyn av dansutbildningarnas möjligheter att förbereda för en alternativ karriär skall genomföras snarast.

Vänsterpartiet framför i motion 2003/04:Ub283 förslaget att Högskoleverket skall ges i uppdrag att utreda behovet och utformningen av en imamutbildning inom högskolan. De muslimska samfundet i Sverige saknar enligt motionärerna ekonomisk och organisatorisk kapacitet att själva bygga upp en imamutbildning. Behovet bör därför tillgodoses inom det offentliga utbildningsväsendet, möjligen som en inriktning inom det religionsvetenskapliga programmet, anser motionärerna.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår samtliga dessa yrkanden.

Ett nytt avtal om ersättningar för klinisk utbildning och forskning behandlades i anslutning till budgeten för 2004 (prop. 2003/04:1 utg.omr. 16, bet. UbU1, rskr. 92). Utskottet fann då att avtalet är så utformat att regeringen kommer att lägga fram förslag till beslut av riksdagen om läkarutbildningens dimensionering. Riksdagen bör inte föregripa regeringens förslag på den punkten. Självfallet måste ett inrättande av läkarutbildning vid Örebro universitet åtföljas av utökade grundutbildningsresurser till universitetet.

Utskottet anser inte att riksdagen bör göra något särskilt uttalande eller ta initiativ till någon översyn av kursplanerna för olika vårdyrken. Regeringen anger i examensordningen (bilaga 2 till högskoleförordningen, 1993:100) målen för olika examina. Inom de ramar som examensordningen anger är det respektive lärosäte som skall bestämma om utbildningens närmare innehåll och organisation.

Tandvårdsutredningen, som lade fram sitt förslag 2002, kom fram till att tandhygienistutbildningen borde förbli tvåårig (80 poäng) med tillgång till påbyggnader (SOU 2002:53). Regeringens beredning av ärendet har inte lett till någon annan slutsats. Utskottet anser inte att riksdagen har underlag för att göra en motsatt bedömning.

Socialstyrelsen har i regleringsbrev för 2004 fått i uppdrag att göra en bedömning av tandvårdens behov av tandsköterskor. I uppdraget ingår bl.a. att belysa vilken kompetensnivå som en framtida tandsköterskeutbildning bör ge utbildning för. Uppdraget skall redovisas senast den 31 oktober 2004.

Högskoleverket redovisade i september 2003 en översyn av socionomutbildningen (Högskoleverkets rapport 2003:29R). Översynen resulterade i förslag att socionomexamen även i fortsättningen skall kräva 140 poäng, dvs. tre och ett halvt års studier.

Liknande yrkanden om dramapedagogutbildning som de nu redovisade behandlades vid förra riksmötet (bet. 2002/03:UbU5 s. 40). Utskottet hänvisade då till den nya lärarutbildningen, som kan inrymma drama som en inriktning, och ansåg att det ännu var för tidigt att bedöma om det behövs något initiativ av statsmakterna angående dramapedagogutbildning. Det är även nu utskottets bedömning.

Yrkandet om dansutbildningen behandlades också vid förra riksmötet (bet. 2002/03:UbU5 s. 39). Utskottet påpekade då att yrkesutbildning av dansare

främst anordnas utanför högskolan, dels inom ramen för det estetiska programmet i gymnasiet, dels inom ett specialutformat gymnasieprogram vid Svenska balettskolan i Stockholm. Dansarutbildning finns också vid några kompletterande skolor. Vid Danshögskolan finns en ettårig vidareutbildning av yrkesdansare, och där utbildas också danspedagoger.

Regeringen har aviserat en proposition om gymnasieskolan i mars i år.

Yrkandet om imamutbildning behandlades också förra året, och utskottet avstyrkte det med hänvisning till att den utveckling av det religionsvetenskapliga programmet som motionärerna förordar är möjlig utan att riksdagen gör något tillkännagivande (bet. 2002/03:UbU5 s. 40).

Under rubriken Andra motionsyrkanden sist i detta betänkande tar utskottet upp ett antal förslag om vad som skall ingå i olika utbildningar. Dessa förslag gäller sådant som det enligt gällande ansvarsfördelning ankommer på lärosätena själva att fatta beslut om.

Utbildning i vissa ämnen

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker motionsyrkanden om en utbildningssatsning mot antisemitism och islamofobi, om ämnet arameiska, om behandling av homo- och bisexuella och transpersoners situation i vissa utbildningar, om en institution för studier av romsk kultur och om ämnet statistik.

Jämför *reservation 40 (fp, c, mp)*.

Motioner och utskottets ställningstaganden

En större **utbildningssatsning mot antisemitism och islamofobi** föreslås i motion 2003/04:Kr281 (fp). Motionären anser att strategiska grupper som lärare, personal inom rättsväsendet, journalister och opinionsbildare behöver få tillfälle att fördjupa sig i dessa viktiga frågor.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet om tillkännagivande.

Utskottet är helt överens med motionären om vikten av att motarbeta såväl antisemitism som islamofobi, var de än förekommer i samhället. För lärare och annan skolpersonal har regeringen gjort ett flertal insatser. Kompetensutveckling av skolledare, lärare, förvaltningschefer och politiker i värdegrundsfrågor har genomförts. I augusti 2000 redovisade Skolverket regeringsuppdraget att stödja och stimulera undervisningen i nutidshistoria och granska hur undervisningen bedrevs. Granskningen visade på brister. Regeringen tilldelade därför i juli 2001 Samtidshistoriska institutet vid Södertörns högskola, Programmet för studier kring Förintelsen och folkmord vid Uppsala universitet och Svenska Filminstitutet sammanlagt 9,2 miljoner kronor för att utveckla kompetenshöjande kurser för lärare och lärarstuderande samt material som stöd för undervisningen i nutidshistoria. Lärarseminarier om Förintelsen

har genomförts och en mängd material tagits fram som lärarhandledningar, läromedel och facklitteratur. Skolverkets uppdrag att utöva kvalitetskontroll genom utvärdering, uppföljning och utbildningsinspektion har skärpts. I utbildningsinspektionen ingår kvalitetsgranskning och tillsyn. Då sker även granskning av och tillsyn över skolornas arbete med värdegrunden.

Den nya myndigheten Forum för levande historia har det senaste året börjat sin verksamhet i Stockholm. På myndighetens webbsida konstateras att antisemitismen är en del av den ideologiska familj som även innefattar rasism, homofobi och islamofobi. De är alla likartade fenomen som måste uppmärksammas. Två seminarier riktade till personal inom rättsväsendet som särskilt arbetar med dessa frågor kommer också att genomföras. Forum för levande historia har även inlett ett samarbete med BRÅ (Brottsförebyggande rådet) kring en undersökning om ungdomars attityder, utsatthet och delaktighet bland unga med fokus på rasism, antisemitism, homofobi och islamofobi.

Domstolsverket har utarbetat en strategi för att säkerställa personalens kunskap om brott med rasistiska, främlingsfientliga eller homofobiska inslag. Enligt strategin är utbildningsinsatser för personalen inom domstolsväsendet nödvändiga när det gäller bl.a. domstolarnas möten med och attityder till etnisk och kulturell mångfald. Antisemitism och islamofobi är inte uttryckligen nämnda i programmen för de olika utbildningar som Domstolsverket har anordnat.

I motion 2003/04:Ub380 (s) skriver motionärerna att språket *arameiska* (assyriska/syrianska) behöver få en hemvist och språkfrågan få en lösning. Arameiskan är ett språk som saknar hemland, heter det i motionen. Motionärerna anser att det inte räcker med att Uppsala universitet har undervisning på arameiska, utan det behövs ytterligare insatser för att bevara språket och utveckla ett skriftspråk.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet om tillkännagivande.

Motsvarande yrkande behandlades vid förra riksmötet (bet. 2002/03:UbU5 s. 42). Utskottet hänvisade då till Högskoleverkets utredning om s.k. småämnen, som publicerades i januari 2003. Ärendet bereds inom Utbildningsdepartementet.

Fyra motioner för fram förslag om *HBT-frågornas* (frågor om homo- och bisexuella och transpersoner) behandling i vissa utbildningar. Centerpartiet föreslår i motion 2003/04:L350 yrkande 11 att Högskoleverket skall undersöka för vilka yrken det kan vara befogat att säkerställa att kunskaper om HBT-frågor och bemötandefrågor förmedlas, och på vilket sätt detta bör ske. Folkpartiet föreslår i motion 2003/04:K418 yrkande 29 att Högskoleverket skall ges i uppdrag att lägga upp en plan för hur undervisningen i dessa frågor i utbildningarna för lärare, socionomer, läkare, präster, psykologer, jurister och poliser skall kunna förbättras. I huvudsak samma förslag läggs fram i motionerna 2003/04:Ub428 (mp, fp, v, c) yrkande 7 och 2003/04:Ub437 (s) yrkande 7.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandena om tillkännagivande.

Liksom när motsvarande yrkanden behandlades vid förra riksmötet vill utskottet understryka att respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans frihet och värdighet är grundläggande för vårt samhälle (bet. 2002/03:UbU5 s. 35 f.). Av dem som utövar människovårdande yrken är lärare av något slag eller har att göra med människor inom ramen för ordningsmakten eller rättskipningen måste krävas att de är villiga och kapabla att möta människor med respekt och inlevelse. Därför är kunskap om människor med olika levnadsförhållanden och livsstilar viktig för alla de yrkesgrupper som tas upp i motionerna.

I den nu gällande examensordningen i högskoleförordningen (1993:100) föreskrivs att det för den nya lärarexamen krävs bl.a. att studenten kan "orientera sig om, analysera och ta ställning till allmänmänskliga frågor, ekologiska livsbetingelser och förändringar i omvärlden" och vidare att hon eller han kan "inse betydelsen av könsskillnader i undervisningssituationen och vid presentationen av ämnesstoffet". För läkarexamen och sjuksköterskeexamen krävs bl.a. att studenten har "utvecklat sin självkänedom och förmåga till inlevelse och därigenom, med beaktande av ett etiskt förhållningssätt och en helhetsbild av människan, har utvecklat sin förmåga till goda relationer med patienter och anhöriga". Samma eller snarlika formuleringar finns i examensordningen när det gäller högskolans övriga yrkesexamina inom vårdområdet.

För att romer och majoritetsbefolkning skall lära sig att förstå varandra på det mänskliga planet är det enligt motion 2003/04:Kr240 (mp) yrkande 2 viktigt med ökad kunskap i samhället om **romsk kultur**. Motionärerna vill att regeringen skall undersöka möjligheterna att vid lämpligt universitet eller högskola skapa en institution med inriktning på studier av och forskning om romsk kultur.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet om tillkännagivande.

Vid Centrum för multietnisk forskning, som ingår i Uppsala universitet, har det bildats ett Forum för nationella minoriteter. Detta forum, NAMIS, vill verka för samarbete mellan minoriteter, forskare och myndigheter. Forskning om romsk kultur har hittills haft mycket liten omfattning i Sverige. Inom ramen för NAMIS planeras nu en 5-poängskurs om romsk kultur, som man hoppas kunna ge höstterminen 2004.

I motion 2003/04:Ub494 (s) yrkande 1 skriver motionären att Utbildningsdepartementet bör tillse att ansvaret för grundutbildning i ämnet **statistik** fördelas på ett sådant sätt att expertisen inom området säkras. Bakgrunden är att betydligt färre personer än tidigare söker till högre studier i statistik.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet.

Regeringen har låtit Högskoleverket utreda problematiken kring s.k. småämnena. Som framgått ovan bereds ärendet nu i Utbildningsdepartementet.

Studieorganisatoriska frågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om översyn av de konstnärliga utbildningarna, om organisation av utbildningarna inom teknik och hälso- och sjukvård, om högskoleutbildning inom området miljökunskap samt om treterminssystem. Utskottet hänvisar till lärosätenas ansvar för studieorganisationen.

Jämför reservationerna 41 (mp) och 42 (fp, c).

Motioner och utskottets ställningstaganden

Organisationen av vissa utbildningar tas upp i två motioner.

Moderaterna föreslår i motion 2003/04:Kr254 yrkande 16 att Högskoleverket skall se över de konstnärliga utbildningarna. Motionärerna anser att det bör införas ett basår för all konstnärlig utbildning.

I motion 2003/04:Ub307 (s) föreslår motionären att lärarutbildningarna, som erbjuder en bred ingång före val av inriktning och specialisering, skall stå modell för en liknande organisation av teknisk utbildning och utbildning inom hälso- och sjukvård.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandena.

Hur olika utbildningar skall vara organiserade är det varje lärosätes ansvar att besluta om inom den ram som ges i examensordningen. Utskottet ser ingen anledning att ändra på detta.

I motion 2003/04:Ub327 (mp) skriver motionären att det behövs en utvärdering av existerande högskoleutbildningar i **miljökunskap** (yrkande 1). Med ledning av utvärderingen bör man utarbeta förslag till en samordning av utbildningar med miljökunskap till ändamålsenliga enheter, varvid speciellt miljökunskapernas integration med andra ämnesstudier och utbildningar skall uppmärksammas (yrkande 2).

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandena med hänvisning till vad som nyss sagts om lärosätenas ansvar för att utforma sitt utbildningsutbud och bestämma om utbildningarnas organisation. Högskoleverket redovisade i februari 2003 en utvärdering av utbildningar i miljövetenskap, miljöteknik och miljö- och hälsoskydd vid svenska universitet och högskolor (Högskoleverkets rapportserie 2003:10R).

Förslag om ett **treterminssystem** förs fram i fyra motioner.

Folkpartiet anser enligt motion 2003/04:Ub396 yrkande 7 att det bör vara möjligt att ägna sig åt seriösa heltidsstudier med stöd av studiemedel även under sommaren. Partiet föreslår därför att ett treterminssystem skall införas.

I motion 2003/04:Ub213 (c) föreslås en parlamentarisk utredning för att undersöka förutsättningarna för ett treterminssystem. Enligt motion 2003/04:Ub250 (s) bör regeringen aktivt verka för att treterminssystem införas vid lärosätena. I motion 2003/04:Ub284 (s) skriver motionären att förslaget grundligt måste utredas, men att en tänkbar lösning är ett läsår på 45 veckor,

indelad i tre terminer. Motionären anser att man under sommaren skall ha ett finansierat uppehåll i fem veckor, vilket skall möjliggöra vila och återhämtning.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandena.

Samma eller likartade förslag har behandlats av riksdagen flera gånger förut, senast i betänkande 2002/03:UbU5 s. 45. Liksom tidigare påminner utskottet om att högskoleförfattningarna inte innehåller några föreskrifter om läsår eller terminer. Det står alltså lärosäten som önskar det fritt att införa tre terminer. Inte heller studiestödsförfattningarna lägger något hinder i vägen för att studenter som deltar i utbildning under längre tid än 40 veckor under ett år kan få studiemedel under hela den tid utbildningen pågår. Däremot kan studiemedel inte lämnas för uppehåll t.ex. för återhämtning och vila.

Sveriges universitets- och högskoleförbund har låtit en arbetsgrupp kartlägga möjligheter och begränsningar med en ordning där studenter kan ta i anspråk även sommaren för studier. Arbetsgruppen kom i sin rapport (daterad 2003-04-28) fram till att lärosätena bör behålla rätten att bestämma över terminsindelningen och rekommenderade att varje lärosäte fastlägger egna mål och strategier för sommarkurser.

Övriga frågor

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker motionsyrkanden om Lunds universitets historiska museum, om personal- och kompetensförsörjningen i skogslänen, om uppdrag till Högskoleverket att utveckla undervisnings- och examinationsformerna och om biblioteksersättning för boklån från vetenskapliga bibliotek.

Jämför *reservation 43 (c)*.

Motioner och utskottets ställningstaganden

I motionerna 2003/04:Ub207 (m), 2003/04:Ub384 (fp) yrkande 1 och 2003/04:Kr253 (c) yrkande 1 begär motionärerna att verksamheten vid **Lunds universitets historiska museum** skall betraktas som ett riksintresse och få förutsättning att leva vidare och utvecklas. Motionärerna vill att Kulturdepartementet skall ta ett ansvar för museets fortlevnad.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandena.

Motsvarande yrkanden behandlades av riksdagen vid förra riksmötet i betänkande 2002/03:UbU5 s. 46. Utskottet hänvisade då till att regeringen i sitt regleringsbrev för 2003 avsatt 2 miljoner kronor inom Lunds universitets grundutbildningsanslag för museets omhändertagande av arkeologiska fynd. I budgeten för 2004 är motsvarande belopp 2 054 000 kr på en särskild anslagspost inom grundutbildningsanslaget.

Centerpartiet föreslår i motion 2003/04:Ub390 yrkande 15 att Högskoleverket skall ges i uppdrag att **utveckla undervisnings- och examinationsformerna** i högskoleutbildningen.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet.

Som utskottet flera gånger tidigare har påpekat (senast i bet. 2002/03:UbU5 s. 46) ingår detta redan i uppdraget till Rådet för högre utbildning, som ingår i Högskoleverket.

Behovet av **personal- och kompetensförsörjning i skogslänen** tas upp i motion 2003/04:Ub462 (s). Motionärerna framhåller att det är oerhört angeläget med ökad spridning av utbildningsplatserna och större möjligheter till högskolestudier i hela landet. De ser också ett starkt ökat behov av påbyggnadsutbildningar efter gymnasieskolan och av kvalificerad yrkesutbildning (KY). För att vi inte skall stå inför en besvärande arbetskraftsbrist är det angeläget att göra en översyn av hur utformningen av eftergymnasial utbildning skall se ut i framtiden, heter det i motionen.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet om tillkännagivande.

Ett liknande yrkande behandlades vid förra riksmötet (bet. 2002/03:UbU5 s. 47). Liksom då hänvisar utskottet till att inrättandet av Sveriges nätuniversitet kraftigt har förbättrat tillgängligheten av information om utbudet av IT-stödd distansutbildning på högskolenivå.

Som aviserades i budgetpropositionen för 2004 (prop. 2003/04:1 utg.omr. 16 s.109 f.) har regeringen inlett ett arbete med att se över vilka av de nuvarande påbyggnadsutbildningarna som kan utvecklas till utbildningsformer som är statligt finansierade och med ett statligt ansvar. En samrådsgrupp för denna översyn utsågs av regeringen den 22 januari 2004 och skall verka längst till den 31 december detta år.

Vänsterpartiet vill enligt motion 2003/04:Kr211 att regeringen skall analysera förutsättningarna för att **biblioteksersättning skall utgå för boklån från de vetenskapliga biblioteken**. Motionärerna konstaterar att det numera finns många högskolebibliotek och att studenterna lånar böcker antingen där eller på folkbiblioteken, beroende på var böckerna finns inne. Biblioteksersättning till författarna utgår dock endast för lån från folkbiblioteken, vilket motionärerna anser märkligt. Om biblioteksersättning skulle lämnas även för lån från de vetenskapliga biblioteken skulle stipendiesumman som Sveriges författarfond disponerar öka med drygt 12 %, heter det i motionen.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet.

Biblioteksersättning till författarna för lån av deras verk från folk- och skolbibliotek finansieras under anslaget 28:20 *Ersättningar och bidrag till konstnärer* inom utgiftsområde 17. Detta utgiftsområde tillhör kulturutskottets beredning. Ersättningen utgår dels som individuella, statistiskt beräknade ersättningar direkt till författarna, dels i form av stipendier och bidrag. Medlen fördelas av styrelsen för Sveriges författarfond. Utbildningsutskottet anser inte att det bör komma i fråga att avsätta medel inom utgiftsområde 16 *Utbildning och universitetsforskning* för att finansiera en utvidgad biblioteksersättning till författarna.

Andra motionsyrkanden

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen avslår 13 motionsyrkanden i frågor där det enligt gällande regler ankommer på andra än riksdagen att fatta beslut.

Motioner och utskottets ställningstagande

Ansvar för den högre utbildningen är delat mellan statsmakterna och universitetet och högskolorna. Enligt gällande styrsystem skall riksdagen främst fatta beslut om övergripande och nationella frågor.

Ett antal motionsyrkanden rör frågor där det ankommer på regeringen, lärosätena eller andra organ att fatta beslut.

U t s k o t t e t föreslår med hänvisning till gällande ansvarsfördelning att följande motionsyrkanden avslås:

Motion 2003/04:Ub214 (c) om universitetsutbildning i entreprenörskap.

Motion 2003/04:Ub267 (s) om höjning av kunskapsnivån kring neuropsykiatriska funktionshinder.

Motion 2003/04:Ub301 (c) om smärtekunskap som obligatorisk del av utbildningen för alla medicinska yrkesgrupper.

Motion 2003/04:Ub322 (kd) yrkande 1 om ANT-kunskap i den högre utbildningen för vissa yrken.

Motion 2003/04:Ub351 (c) yrkande 1 om ANT-kunskap i den högre utbildningen för vissa yrken.

Motion 2003/04:Ub364 (c) om bemötandefrågor i utbildningen för personal som möter människor i myndighetsutövning.

Motion 2003/04:Ub431 (s) om förbättringskunskap i högskoleutbildningen för yrken inom vård- och omsorgssektorn.

Motion 2003/04:Ub504 om kultur som obligatoriskt ämne i vårdutbildningar.

Motion 2003/04:Ju478 (mp) yrkande 8 om kvinnojourkunskap.

Motion 2003/04:So269 (c) yrkande 1 om att förstärka läkarutbildningen och andra vårdutbildningar när det gäller förebyggande vård.

Motion 2003/04:So271 (kd) yrkande 3 om vissa inslag i grundutbildningen för alla yrkesgrupper som har anmälningsplikt vid misstanke om sexuella övergrepp.

Motion 2003/04:So568 (mp) yrkande 13 om HBT-kunskap och HBT-perspektiv inom yrkesutbildningar.

Motion 2003/04:So642 (kd) yrkande 4 om kunskap om funktionshinder i vissa yrkesutbildningar.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i reservationen.

1. Styrningen av högskolan (punkt 1) – m, fp

av Ulf Nilsson (fp), Sten Tolgfors (m), Anna Ibrisagic (m), Tobias Billström (m) och Axel Darvik (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2003/04:Ub290 yrkande 5 och

2003/04:Ub414 yrkande 21

och avslår motionerna

2003/04:Ub390 yrkande 3,

2003/04:Ub499 yrkande 17 och

2003/04:N328 yrkande 16.

Ställningstagande

I universitetens främsta uppgift – att bedriva vetenskaplig forskning och utbildning som håller högsta internationella kvalitet – ingår funktionen att vara samhällets självkritiska spegel. Detta uppdrag innebär att kritiskt granska samhället och dess beståndsdelar. För att granskningen skall vara trovärdig krävs ett oberoende från statsmakten. Det politiska inflytandet över universitetsstyrelserna måste helt tas bort och det akademiska självstyret återupprättas.

Det vi här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

2. Styrningen av högskolan (punkt 1) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub499 yrkande 17

och avslår motionerna

2003/04:Ub290 yrkande 5,
 2003/04:Ub390 yrkande 3,
 2003/04:Ub414 yrkande 21 och
 2003/04:N328 yrkande 16.

Ställningstagande

Högskolan skall ha stora möjligheter att själv utforma sin verksamhet. Öronmärkningen av statliga anslag måste minskas och en större del av anslagen gå via lärosätenas anslag till grundutbildning respektive forskning och forskarutbildning. Enligt min mening bör högskolorna vara självförvaltande. De högskolor och universitet där staten är huvudman bör ha styrelser som består av en tredjedel lärare som utses av de vid högskolan verksamma lärarna, en tredjedel studenter som på samma sätt utses av studenterna samt en tredjedel allmänföreträdare, som utses av regeringen. Allmänföreträdarna bör representera ett brett fält av det omgivande samhället och gärna också det internationella akademiska samhället. Ordföranden bör utses av regeringen, medan rektor bör utses av högskolestyrelsen. Nuvarande ordning innebär en uppenbar risk för att villkoren för självständig forskning och högre utbildning i Sverige äventyras, eftersom den politiska styrningen av högskolornas verksamhet och inriktning riskerar att öka. Rektor måste få en tydligare roll som ledare.

Det jag här har anfört bör riksdagen tillkänna för regeringen som sin mening.

3. Styrningen av högskolan (punkt 1) – c

av Håkan Larsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2003/04:Ub390 yrkande 3 och

2003/04:N328 yrkande 16

och avslår motionerna

2003/04:Ub290 yrkande 5,

2003/04:Ub414 yrkande 21 och

2003/04:Ub499 yrkande 17.

Ställningstagande

Högskolor och universitet har till uppgift att utbilda och utveckla självständiga och kritiskt tänkande individer på såväl grund- som forskarutbildningsnivå. Regeringen reglerar i dag i stor omfattning verksamheten vid lärosätena genom högskoleförordningen. Jag anser att regeringens förordningsmakt över högskolorna bör ersättas med ett reellt självstyre vid de enskilda lärosätena.

Det är också viktigt att högskolornas verksamhet stämmer överens med såväl nationella mål som regionala förhållanden. Beslutsmakten över högskolorna bör i större utsträckning decentraliseras till regional nivå, vilket också ökar medborgarnas möjligheter att utkräva politiskt ansvar för verksamheten. Det är framför allt grundutbildning och allmän forskning som med fördel kan överlätas till regional nivå. Spetsforskning bör även fortsättningsvis styras från den nationella nivån.

Det jag här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

4. Högre utbildningspremie (punkt 2) – m, fp

av Ulf Nilsson (fp), Sten Tolgfors (m), Anna Ibrisagic (m), Tobias Billström (m) och Axel Darvik (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub290 yrkande 2.

Ställningstagande

Det krävs motivation för att utbildning skall ge goda resultat. Helt avgörande är att människor vet att ökade kunskaper värderas och ger bättre förutsättningar för framtiden. Det måste löna sig att utbilda och förkovra sig, dvs. utbildningspremien måste bli högre.

Det vi här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

5. Fristående högskolor (punkt 3) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Axel Darvik (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub414 yrkande 22.

Ställningstagande

Staten måste även i framtiden ta ett stort ansvar för universitet och högskolor. Det är emellertid önskvärt att det vid sidan av de statligt finansierade och drivna högskolorna också växer fram andra alternativ. Chalmers tekniska högskola och Högskolan i Jönköping är exempel på väl fungerande högskolor som drivs som stiftelser. Fler universitet och högskolor bör uppmuntras att

övergå i stiftelseform. Det är också eftersträvansvärt att det i konkurrens med de offentliga högskolorna växer fram privata universitet. Genom att ha en annan huvudman än staten och kanske utnyttja andra finansieringsvägar kan privata högskolor bidra till ökad mångfald, till gagn både för den enskilda studentens valfrihet och kvaliteten i högskolesektorn i dess helhet. Med tydligt uppsatta krav på kvalitet beträffande grundutbildning och examina blir mångfald i den högre utbildningen inte ett hot utan en möjlighet.

Det vi här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

6. Grunddragen i högskolans utveckling i övrigt (punkt 4) – m

av Sten Tolgfors (m), Anna Ibrisagic (m) och Tobias Billström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub290 yrkande 6

och avslår motionerna

2003/04:Ub390 yrkandena 7, 26 och 27

2003/04:Ub419 och

2003/04:Ub499 yrkandena 1–3 och 15.

Ställningstagande

Svenska universitet och högskolor måste arbeta för att bli globala, attraktiva studiemiljöer som ger individer från hela världen bildning och förutsättningar för en global arbetsmarknad. Bologna-processen, som syftar till att öka rörligheten inom Europa bland studenter och lärare, är viktig. En gemensam europeisk examensordning, med en treårig grundnivå och en tvåårig masternivå, är en god idé så länge den arbetas fram underifrån, bygger på frivillighet och inte innebär att nationella examina tas bort. De svenska universitet och högskolor som så önskar skall redan från början kunna delta i systemet för en europeisk examensordning.

Det vi här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

7. Grunddragen i högskolans utveckling i övrigt (punkt 4) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub499 yrkandena 1–3 och 15
och avslår motionerna
2003/04:Ub290 yrkande 6,
2003/04:Ub390 yrkandena 7, 26 och 27 och
2003/04:Ub419.

Ställningstagande

Samhället har både behov av och skyldighet att främja vetenskap och vetenskapliga framsteg. Sökandet efter kunskap måste ha sin utgångspunkt i en medveten etik som slår vakt om de grundläggande värdena i vårt samhälle. Det västerländska samhället är byggt på en värdegrund av kristen etik och västerländsk tradition. Människans unika och lika värde, människolivets okränkbarhet och individens frihet är grundpelare i denna värdegrund. Värdegrunden för högskolans verksamhet bör anges i högskoleförordningen.

Systemet där uppnådda studieresultat inom ämnes- och programstrukturer avgör resurstilldelningen motverkar den bredare bildningen. De strängare regler som infördes 2001 inom studiemedelssystemet minskar också möjligheterna för studenter att skaffa sig en bredare allmänbildning. För att bättre motsvara en modern syn på bildning måste svensk högre utbildning förändras så att man breddar utbildningarnas innehåll, bidrar till studenternas personliga utveckling, förstärker kopplingar mellan teori och praktik/livserfarenhet och gör högre utbildning och forskning tillgänglig för fler.

Ett lärosäte kan inte bedriva egen forskning och ligga vid forskningsfronten i alla ämnen. Därför bör lärosätena stimuleras att profilera sig inom ett begränsat antal områden, och att för sin utbildning inom andra områden samverka med andra lärosäten som är profilerade inom dessa.

Rådet för högre utbildning bör omkonstrueras så att det får en starkare förankring i högskolestyrelserna. Därmed kommer rådsmedlemmarna att i större omfattning kunna utgöra en del av lärosätenas strategier för pedagogisk förnyelse.

Det jag här har anfört bör riksdagen tillkänna för regeringen som sin mening.

8. Grunddragen i högskolans utveckling i övrigt (punkt 4) – c av Håkan Larsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub390 yrkandena 7, 26 och 27

och avslår motionerna
2003/04:Ub290 yrkande 6,
2003/04:Ub419 och
2003/04:Ub499 yrkandena 1–3 och 15.

Ställningstagande

Enligt 2002 års Studentspegel (Högskoleverkets undersökning om olika kvalitetsaspekter inom den högre utbildningen) uppfattas den högre utbildningen inte i någon större utsträckning bidra till studenternas engagemang i samhällsutvecklingen. Detta är ett lågt betyg på lärosätenas förmåga att uppfylla den s.k. tredje uppgiften. Arbetet med samverkan och deltagande i samhällsutvecklingen måste intensifieras och utvecklas.

Det är stora skillnader i hur de statliga lärosätena hanterar denna tredje uppgift. Regeringen bör av riksdagen uppmanas att göra en översyn av hur den tredje uppgiften sköts av lärosätena.

Det finns svårigheter att hävda den enskilda forskarens frihet gentemot en högskolas styrelse, när makten flyttas från de kollegialt utnämnda fakultetsnämnderna. Detta bör uppmärksammas i den fortsatta beredningen.

Det jag här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

9. Ökning av resurserna till grundutbildningen (punkt 5) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Axel Darvik (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:Ub515 yrkande 2.

Ställningstagande

Högskolan har byggts ut så kraftigt på senare år att kvaliteten har blivit lidande. Lärartätheten behöver ökas, så att lärarna får mera tid för både undervisning och forskning. Det behövs en plan för att successivt återställa grundutbildningsresurserna till den nivå de hade för tio år sedan. Målet skall vara en 20-procentig ökning.

Det vi här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

10. Högskoleavgifter för studenter från länder utanför EES (punkt 6) – m, kd

av Sten Tolgfors (m), Inger Davidson (kd), Anna Ibrisagic (m) och Tobias Billström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2003/04:Ub313 och

2003/04:So274 yrkande 2.

Ställningstagande

Avgiftsfriheten för svenska studenter i högskolan skall ligga fast. Av detta följer att studenter från länder inom EES också omfattas av avgiftsfriheten i den svenska högskolan. I den av en särskild utredare framtagna *Advantage Sweden* (SOU 2000:92) föreslås en möjlighet för lärosäten att ta ut en avgift för högskoleutbildning från studenter och doktorander som inte omfattas av EES-avtalet, vilket vi ställer oss bakom. Detta kräver ändring av högskoleförordningen. Lärosätenas möjligheter att ta ut avgifter samt vilka skyldigheter som detta innebär gentemot de studenter som betalar avgifter bör enligt utredaren regleras i en särskild förordning. Dimensionering skall vara lärosätets sak att avgöra, och lärosätet skall äga rätt att behålla intäkterna från avgifter. En högskola får dock inte åsidosätta det utbildningsuppdrag som statsmakterna har lagt fast.

Enligt vår mening bör högskoleförordningen ses över i utredningens riktning för att möjliggöra försäljning av utbildning till studenter utanför EES.

11. Allmänt om tillträde till högskolan (punkt 7) – m

av Sten Tolgfors (m), Anna Ibrisagic (m) och Tobias Billström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub290 yrkande 1,

bifaller delvis motion

2003/04:Ub499 yrkande 4

och avslår motionerna

2003/04:Ub309 yrkande 3,

2003/04:Ub367 yrkande 12,

2003/04:Ub390 yrkande 4 och

2003/04:Ub414 yrkande 4.

Ställningstagande

Det centrala antagningssystemet bör avskaffas. Varje lärosäte måste få bestämma hur antagningarna skall gå till på egen hand. Detta är en logisk följd av studenternas fria val, den ökade institutionella konkurrensen och lärosätenas strävan att profilera sig – tre ting som behövs för att skapa förutsättningar för en högkvalitativ högre utbildning med mångfald, valfrihet och kvalitet.

Det vi här har anfört bör riksdagen tillkänna för regeringen som sin mening.

12. Allmänt om tillträde till högskolan (punkt 7) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Axel Darvik (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2003/04:Ub367 yrkande 12 och

2003/04:Ub414 yrkande 4

och avslår motionerna

2003/04:Ub290 yrkande 1,

2003/04:Ub309 yrkande 3,

2003/04:Ub390 yrkande 4 och

2003/04:Ub499 yrkande 4.

Ställningstagande

Elever som har gått ett teoretiskt inriktat program i gymnasieskolan skall få en studentexamen. Studentexamen skall vara en förutsättning för behörighet att studera vid universitet och högskolor.

Kraven på kunskaper i fysik och matematik har antingen sänkts eller slopats till utbildningar till lärare, läkare och civilingenjör. Förkunskapskraven måste återinföras. Det går inte att utbilda sig till en bra matematiklärare om man inte först har de rätta förkunskaperna.

Det vi här har anfört bör riksdagen tillkänna för regeringen som sin mening.

13. Allmänt om tillträde till högskolan (punkt 7) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub499 yrkande 4,

bifaller delvis motion
2003/04:Ub290 yrkande 1
och avslår motionerna
2003/04:Ub309 yrkande 3,
2003/04:Ub367 yrkande 12,
2003/04:Ub390 yrkande 4 och
2003/04:Ub414 yrkande 4.

Ställningstagande

Den högre utbildningen skall ha en antagningsprocess som är enkel och överskådlig. Antagningsperioden bör vara nationellt samordnad, så att presumtiva studenter ges möjlighet att söka flera olika utbildningar och olika högskolor parallellt. Staten skall garantera jämlikhet och kvalitet i antagningsprocessen, men högskolorna skall ha stor frihet att utarbeta egna behörighetskrav och urvalsmetoder utifrån utbildningens karaktär.

Det jag här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

14. Allmänt om tillträde till högskolan (punkt 7) – v, mp

av Britt-Marie Danestig (v) och Mikaela Valtersson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub309 yrkande 3
och avslår motionerna
2003/04:Ub290 yrkande 1,
2003/04:Ub367 yrkande 12,
2003/04:Ub390 yrkande 4,
2003/04:Ub414 yrkande 4 och
2003/04:Ub499 yrkande 4.

Ställningstagande

Ett nytt antagningssystem för högre utbildning bör utredas närmare. Betygen har en mycket stor felmarginal. Med tanke på bristerna i betyg som mätinstrument innebär detta att den enskilda individen utsätts för ett stort godtycke inom ramen för något som offentligt framställs som rättvist och riktigt. Det finns heller inte något som talar för att den som har högst betyg är särskilt lämpad som t.ex. psykolog, läkare eller forskare. Det bör kunna bestämmas mer ute på varje lärosäte vad man skall ha för system. Det kan handla om olika saker beroende på vilken utbildning det är fråga om, t.ex. prov, intervjuer, provkurser m.m. Det viktiga är att utveckla ett antagningssystem som i högre grad är anpassat efter respektive utbildnings särart.

Det vi här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

15. Allmänt om tillträde till högskolan (punkt 7) – c

av Håkan Larsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub390 yrkande 4

och avslår motionerna

2003/04:Ub290 yrkande 1,

2003/04:Ub309 yrkande 3,

2003/04:Ub367 yrkande 12,

2003/04:Ub414 yrkande 4 och

2003/04:Ub499 yrkande 4.

Ställningstagande

En öppen högskola – som vi vill ha – välkomnar de studenter som anser sig ha rekommenderade förkunskaper, s.k. självprovning. Om någon inte skulle ha de förkunskaper som krävs kommer det att visa sig när man gör högskoleprovet för att kunna konkurrera i en urvalsgrupp, eller under den första tiden i studierna. Självprovning är inte detsamma som fri antagning, eftersom man fortfarande konkurrerar om ett begränsat antal studieplatser. Nivån på högskoleutbildningarna får under inga omständigheter sänkas. Det hade varit önskvärt att den enmansutredning som regeringen har tillsatt för att undersöka tillträdesfrågorna också hade utrett effekter av självprovning.

Det jag här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

16. Urval till högskoleutbildning (punkt 8) – m

av Sten Tolgfors (m), Anna Ibrisagic (m) och Tobias Billström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub276 yrkande 8,

bifaller delvis motionerna

2003/04:Ub367 yrkande 9 och

2003/04:Ub415 yrkande 4

och avslår motionerna

2003/04:Ub215,
 2003/04:Ub240 yrkandena 1 och 2,
 2003/04:Ub247 yrkande 2 och
 2003/04:Ub415 yrkande 1.

Ställningstagande

Vi har i dag ett intagningsystem till högre utbildning som missgynnar relevant kunskapsinhämtning och leder till taktikval. Detta måste förändras.

Det vi här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

17. Urval till högskoleutbildning (punkt 8) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Axel Darvik (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2003/04:Ub367 yrkande 9 och
 2003/04:Ub415 yrkandena 1 och 4,

bifaller delvis motion

2003/04:Ub276 yrkande 8

och avslår motionerna

2003/04:Ub215,
 2003/04:Ub240 yrkandena 1 och 2 och
 2003/04:Ub247 yrkande 2.

Ställningstagande

Antagningen till högskolan bör förändras så att övergången från gymnasieskolan underlättas. Det finns olika typer av kvotering som gynnar olika grupper. Varje sådan kvotering gör det svårare för andra att få en studieplats. Det är märkligt att alla betyg är lika mycket värda vid antagningen till högskolan. Att läsa språk är mer krävande än t.ex. vissa hobbykurser som eleverna har som fritt val. För att uppmuntra eleverna att läsa språk bör man ge språkbetygen större betydelse vid antagningen till högskolan. Betygen bör viktas så att de betyg väger tyngst som har störst betydelse för högskolestudierna. Därmed skulle omvägarna minska och eleverna skulle kunna sluta med taktikläsande och ett svåröverskådligt planerande för att söka in på säkraste sätt.

Det vi här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

18. Efterlevnad av lagen om likabehandling av studenter i högskolan (punkt 9) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen vad som anförs i reservationen. Där-

med bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub499 yrkande 11

och avslår motion

2003/04:Ub390 yrkande 14.

Ställningstagande

Lagen om likabehandling av studenter i högskolan är i dagsläget tandlös när det gäller sanktionsmöjligheter för lärosäten som inte uppfyller lagens krav. Det kommer att dröja lång tid innan Diskrimineringskommitténs arbete med översyn av hur likabehandling garanteras i Sverige leder till övergripande förbättringar. Därmed blir det än mer angeläget att högskolorna med tillsynsmyndighetens hjälp får tillräckligt stöd för att leva upp till lagen om likabehandling av studenter i högskolan.

Det jag här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

19. Efterlevnad av lagen om likabehandling av studenter i högskolan (punkt 9) – c

av Håkan Larsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub390 yrkande 14

och avslår motion

2003/04:Ub499 yrkande 11.

Ställningstagande

Det har redan visat sig att lagen om likabehandling av studenter i högskolan är tandlös, eftersom det inte finns några sanktionsmöjligheter mot de lärosäten som inte följer lagen. Denna lag måste åtföljas av lämpliga sanktionsmöjligheter. Regeringen bör återkomma med förslag på hur sådana skall utformas.

Det jag här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

20. Studenternas rättssäkerhet i övrigt (punkt 10) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Axel Darvik (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub414 yrkande 10

och avslår motionerna

2003/04:Ub390 yrkandena 8 och 13 och

2003/04:Ub516 yrkande 3.

Ställningstagande

Studenten är en utsatt individ inom högskolan. En åtgärd som skulle kunna skapa bättre villkor och skydd för studenterna är att införa studentkontrakt. Varje akademisk institution eller utbildningsprogram på fackhögskola bör upprätta ett sådant. Kontraktet skall innehålla principer för hur bl.a. rättning och betygssättning skall gå till. Studenten skall ha rätt att överklaga sitt betyg eller få sin uppsats bedömd av någon annan, i sista hand av institutionens professor. Den student som har professorn som sin handledare eller examinator skall ha möjlighet att få sin skrivning eller uppsats bedömd av en från institutionen utomstående granskare. Kontraktet skall även betona studenternas skyldigheter, inte minst att ägna tid och kraft åt studierna. Till sitt precisa innehåll skall kontrakten kunna variera mellan olika lärosäten, vilket ger studenterna möjlighet att jämföra institutioner. Detta skapar konkurrens som gynnar kvaliteten. Samma form av kontrakt skall finnas också för doktoranderna. Där skall anges t.ex. hur mycket handledning som den enskilda doktoranden har rätt att kräva.

Det vi här har anfört bör riksdagen tillkänna för regeringen som sin mening.

21. Studenternas rättssäkerhet i övrigt (punkt 10) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub516 yrkande 3

och avslår motionerna

2003/04:Ub390 yrkandena 8 och 13 och

2003/04:Ub414 yrkande 10.

Ställningstagande

Genom 1993 års högskolereform bortföll en stor del av den centrala regleringen av frågor som direkt berör studenterna. Intentionen var att den centrala regleringen skulle ersättas med reglering på lokal nivå, men så har i mycket liten utsträckning skett. Detta har skapat ett rättsligt vakuum som är till skada för studenternas rättssäkerhet. Det är viktigt att lärosätena ser till att oreglerade områden snarast regleras och att de lokala regelsystemen är väl kända både för studenter och personal. Högskoleverket har på regeringens uppdrag lagt fram förslag till 20 åtgärder för att stärka studenternas rättssäkerhet och ärendet har under året beretts i Utbildningsdepartementet. Det är mycket angeläget att kvaliteten på högskolornas lokala regelverk och studenternas rättssäkerhet blir föremål för genomgripande förslag och beslut.

Det jag här har anfört bör riksdagen tillkänna för regeringen som sin mening.

22. Studenternas rättssäkerhet i övrigt (punkt 10) – c

av Håkan Larsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub390 yrkandena 8 och 13

och avslår motionerna

2003/04:Ub414 yrkande 10 och

2003/04:Ub516 yrkande 3.

Ställningstagande

Högskolorna bedriver i flera fall myndighetsutövning i förhållande till studenterna vad beträffar antagning, beviljande av studieuppehåll, rätt att fullfölja utbildning, rätt till omtentamen, byte av examinator, tillgodoräknande av poäng m.m. Studieuppehåll, antagning och rätten att genomgå prov bör regleras i högskoleförordningen på ett tydligare sätt. Högskolornas lokala regelverk finns inte alltid sammanställda eller tillgängliga, vilket har lett till stora skillnader i praxis mellan olika högskolor eller delar av samma högskola. Högskolorna bör givetvis vara skyldiga att dokumentera sin praxis och också att motivera alla beslut skriftligt. Regeringen måste göra erforderliga förändringar av högskoleförordningen för att garantera detta.

Det är viktigt att studenter har möjlighet att ha offentliga uppdrag. De måste kunna fullgöra sådana uppdrag utan att studierna påverkas negativt. Därför är det nödvändigt att studenter med offentliga uppdrag får rätt att genomföra examination och andra obligatoriska moment i utbildningen vid annat tillfälle under samma termin, när deltagande vid ordinarie tillfälle omöjliggörs av det offentliga uppdraget.

Det jag här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

23. Kårobligatoriet (punkt 11) – m, fp, kd, c, mp

av Ulf Nilsson (fp), Sten Tolgfors (m), Inger Davidson (kd), Anna Ibrigsagic (m), Tobias Billström (m), Mikaela Valtersson (mp), Axel Darvik (fp) och Håkan Larsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen.

Riksdagen begär att regeringen i samband med vårpropositionen 2006 skall återkomma till riksdagen med en handlingsplan för avvecklingen av kårobligatoriet samt en tidsplan för genomförandet av densamma. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub329 yrkande 2,

bifaller delvis motionerna

2003/04:Ub206,

2003/04:Ub236,

2003/04:Ub290 yrkande 9,

2003/04:Ub390 yrkande 12,

2003/04:Ub414 yrkande 11 och

2003/04:Ub499 yrkande 7

och avslår motionerna

2003/04:Ub329 yrkande 1 och

2003/04:Ub385 yrkande 7.

Ställningstagande

Kårobligatoriet är principiellt felaktigt och bör därför avskaffas. Även studenter bör själva få välja vilken förening de vill vara med i. Obligatoriets existens är ett bevis för hur liten tilltro som den svenska staten har till studenternas förmåga att skapa och upprätthålla frivilliga sammanslutningar för att tillvarata sina intressen. För oss som tror på studenternas stora och viktiga roll i utvecklandet av landets universitet och högskolor ter sig inte en verksamhet byggd på obligatorisk anslutning som en tilltalande lösning.

Det finns en rad frågor som behöver lösas på vägen mot obligatoriets avskaffande och vi vill se en noggrann genomlysning av dessa. Sedan obligatoriet senast utreddes har det skett en hel del förändringar i form av ett ökat antal studenter och lagstiftning om studentinflytandet. För att frågorna kring obligatoriet skall bli noggrant utredda vill vi att regeringen tillsätter en parlamentarisk utredning. Det är mycket viktigt att utredningens arbete sker i nära samarbete med studentsammanslutningar av såväl kår- som nations- och studentföreningskaraktär. Utredningen skall ta fram en handlingsplan för

avvecklingen samt en tidsplan för densamma, varefter regeringen senast i samband med vårpropositionen 2006 skall återkomma till riksdagen. Handlingsplanen kan innehålla övergångsregler.

I direktiven till utredningen måste ett antal moment preciseras. Först och främst måste utredningen granska de strukturer som i dag existerar för val av studentrepresentanter till olika organ vid landets lärosäten, presentera alternativ för en frivillig kårverksamhet samt i övrigt föreslå nya former för studentinflytandet. Utredningen skall lämna förslag på hur studentinflytandet över den akademiska och studiesociala kvaliteten kan vidareutvecklas vid ett avskaffande av obligatoriet. Studenternas möjlighet att bedriva utbildningsbevakning skall särskilt belysas. Härvidlag skall särskild hänsyn tas till frågan om studentkårernas oberoende gentemot lärosätena. Utredningen skall vidare granska och lämna förslag på framtida definitioner och avgränsning av studentkårernas kompetens. I arbetet med att finna nya former för studentinflytande skall behovet av kontinuitet beaktas.

Utredningen skall också studera de nuvarande reglerna för beskattning av landets kårer och nationer och beakta de frågor kring momsredovisning, fastighetsbeskattning och beskattning av verksamheter som kan komma att bli aktuella vid ett avskaffande av obligatoriet. Särskild uppmärksamhet skall ägnas förhållandena för nationerna vid Lunds universitet och Uppsala universitet och hur dessa nationers studiesociala kvalitet fortsatt skall kunna upprätthållas vid ett avskaffande av obligatoriet. Utgångspunkten skall vara att dagens kårer och nationer inte missgynnas skattemässigt när obligatoriet avskaffas.

24. Studenternas hälsa (punkt 12) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:Ub516 yrkandena 5 och 6.

Ställningstagande

Flera undersökningar har visat att många unga studenter har en hög alkoholkonsumtion. Just i åldern 18–25 år grundlägger många sina framtida alkoholvänor. Inom folkhälsovetenskapen talar man om vikten av stödjande miljöer. Högskoleförordningen säger att lärosätena skall ansvara för att studenterna har tillgång till hälsovård, särskilt förebyggande hälsovård som har till ändamål att främja studenternas fysiska och psykiska hälsa. Studenter som är aktiva inom klubbmästeri, publag och fadderverksamhet bör genom högskolans försorg få utbildning i ansvarsfull alkoholhantering.

Det saknas i dag nationellt fastslagna riktlinjer för hur arbetet för studenthälsa skall bedrivas. Sådana behövs för att man skall kunna mäta behov och utnyttjande av Studenthälsan i ett längre perspektiv.

Det jag här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

25. Garanterad miniminivå av lärarledd tid (punkt 13) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:Ub499 yrkande 9.

Ställningstagande

Högskolelagen (1 kap. 9 §) anger vad den grundläggande högskoleutbildningen skall ge studenterna. Målsättningarna går inte att uppfylla utan ett adekvat stöd i form av lärarledd undervisningstid och annan handledning. Lärosätena har de senaste åren sett sig tvingade att dra ned på lärartid därför att högskolans resurser har fortsatt att urholkas. Detta har lett till avsevärda problem med kvaliteten. I nuläget finns inga garantier för att studenterna kan få adekvat stöd och handledning. En sådan garanti bör införas genom att en miniminivå för vilket stöd studenterna har rätt till läggs fast i respektive kursplan. I 6 kap. 7 § högskoleförordningen, där det stadgas vad en kursplan skall innehålla, bör införas en tionde punkt: omfattning av lärarledd undervisningstid eller motsvarande.

Det jag här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

26. Uppföljning av studenterna (punkt 14) – c

av Håkan Larsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:Ub390 yrkande 5.

Ställningstagande

Att man som student i princip kan gå igenom en hel utbildning utan att klara av sina studier är ett slöseri med såväl statens finanser som studentens ekonomi och studentens tid. Lärosätena bör i större utsträckning följa upp hur det

går för studenterna under inledningen av studietiden och vid behov kanske erbjuda studievägledning eller kurser i studieteknik.

Det jag här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

27. Validering och komplettering av utländsk högre utbildning (punkt 16) – m, fp

av Ulf Nilsson (fp), Sten Tolgfors (m), Anna Ibrisagic (m), Tobias Billström (m) och Axel Darvik (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2003/04:Sf325 yrkande 19 och

2003/04:Sf326 yrkande 12

och avslår motion

2003/04:Ub315.

Ställningstagande

Många personer med en utländsk högskoleutbildning har svårt att få denna erkänd i Sverige och att få möjlighet att komplettera den i de fall detta behövs för att de skall få jobb här. Vid sidan av den validering som i dag förekommer via Högskoleverket och Socialstyrelsen bör det införas allmänna tester, som genomförs ofta och vid regelbundet återkommande tillfällen på de flesta av landets universitet och högskolor. De som inte lyckas i testen bör erbjudas möjlighet att komplettera sina studier eller aktualisera sina kunskaper för att vid ett andra eller tredje tillfälle klara provet.

Det vi här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

28. Instrumenten för meritvärdering av utbildning som genomgått utomlands (punkt 17) – fp, c

av Ulf Nilsson (fp), Axel Darvik (fp) och Håkan Larsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub390 yrkande 18

och bifaller delvis motion

2003/04:Ub499 yrkande 6.

Ställningstagande

Det system för studier utomlands som i dag råder gör att många studenter får problem dels i meritvärderingen till antagningen till utbildningar, dels i ansökningsprocessen för att få studiemedel. I en tid med alltmer tilltagande internationalisering i utbildningarna och ett ökat internationellt utbyte mellan svenska och utländska lärosäten måste instrumenten för meritvärdering följa med i utvecklingen. Att regeringen nu har anslutit Sverige till Lissabonkonventionen innebär inte att frågan är utagerad. Regeringen bör ta initiativ till en utvärdering av instrumenten för meritvärdering.

Det vi här har anfört bör riksdagen tillkänna för regeringen som sin mening.

29. Instrumenten för meritvärdering av utbildning som genomgått utomlands (punkt 17) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub499 yrkande 6

och bifaller delvis motion

2003/04:Ub390 yrkande 18.

Ställningstagande

I en tid av alltmer tilltagande internationalisering och ett ökat internationellt utbyte mellan svenska och utländska lärosäten måste instrumenten för meritvärdering följa med i utvecklingen. I dag får många studenter problem dels i meritvärderingen vid antagning till utbildningar, dels i ansökningsprocessen för att få studiemedel. Att regeringen anslutit Sverige till Lissabonkonventionen innebär inte att frågan är utagerad. Regeringen bör ta initiativ till ett system för validering med tydlighet, enhetlighet och kvalitet.

Det jag här har anfört bör riksdagen tillkänna för regeringen som sin mening.

30. Internationellt utbyte vid svenska universitet och högskolor (punkt 18) – m

av Sten Tolgfors (m), Anna Ibrisagic (m) och Tobias Billström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2003/04:Ub290 yrkande 3 och
2003/04:Sf324 yrkande 5
och avslår motionerna
2003/04:Ub414 yrkande 12 och
2003/04:N225 yrkande 5.

Ställningstagande

Den högre utbildningen måste internationaliseras och svenska universitet och högskolor kunna erbjuda utbildningar som står sig i ett alltmer globaliserat utbildningssamarbete. Fler alternativ både inom och utanför landets gränser gör att var och en får ökade möjligheter att ta till vara sin begåvning och göra det mesta av sina egna förutsättningar. Detta gäller inte minst tillgången till kompetensutveckling, pedagogisk träning och ledarskapsutbildning för de anställda inom universitetsvärlden.

Inom utbildningssystemet finns inte någon synkronisering mellan Sverige och Danmark, vilket skapar problem i anställningsfasen för dem som vill söka sig till grannlandet. Detta beror på att arbetsgivare på båda sidor av Öresund har svårt att värdera det andra landets utbildningsnivåer.

Det vi här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

31. Internationellt utbyte vid svenska universitet och högskolor (punkt 18) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Axel Darvik (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion
2003/04:Ub414 yrkande 12
och avslår motionerna
2003/04:Ub290 yrkande 3,
2003/04:Sf324 yrkande 5 och
2003/04:N225 yrkande 5.

Ställningstagande

Studier utomlands berikar den enskilda studenten och gör att samhället i stort får tillgång till personer med en bred kompetens. Målet bör vara att samtliga studenter som läser i syfte att ta en magisterexamen under en del av utbildningen skall befinna sig vid ett lärosäte i ett annat land. Det är också angeläget med fler utländska studenter vid de svenska högskolorna. Ett betydelsefullt led i en sådan satsning är att bygga upp fler utbildningar där huvudspråket inte är svenska. Rekryteringen av lärare från andra länder måste också förbättras.

Det vi här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

32. Ny internationellt jämförbar masterexamen (punkt 19) – fp
av Ulf Nilsson (fp) och Axel Darvik (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:Ub414 yrkande 13.

Ställningstagande

En ny internationellt jämförbar masterexamen bör inrättas i Sverige. Det gör det möjligt även för studenter att kunna konkurrera på lika villkor inom exempelvis den alltmer integrerade europeiska ekonomin.

Det vi här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

33. Öst–väst-samarbete i Mittnorden (punkt 20) – c
av Håkan Larsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub338 yrkande 1

och avslår motion

2003/04:Ub338 yrkande 2.

Ställningstagande

Öst–väst-dimensionen i det nya Europa öppnar utan tvekan nya möjligheter, inte minst för vårt land. De nya möjligheterna är emellertid inte begränsade till Östersjöregionen. Ett annat område där ett starkt öst–väst-samarbete har en stor framtidspotential är norra Sverige – och då inte minst det naturresursrika inlandet. I stället för att slentrianmässigt tänka i invanda nord–syd-banor gäller det att se fördelarna och styrkorna i ett samarbete, i öst–västlig riktning, i Mittnorden från Ryssland till Atlantkusten och vidare mot Storbritannien. I dagens situation finns det bättre förutsättningar än på nästan ett sekel att åter stärka och utveckla de urgamla öst–väst-förbindelserna på den skandinaviska halvön.

Det jag här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

34. Rekrytering av högskolelärare (punkt 21) – c

av Håkan Larsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub390 yrkande 2.

Ställningstagande

Nyrekryteringen av lärare har inte ökat i samma takt som utbyggnaden av studieplatser. Behovet av kompetenta högskolelärare är i dag på sina håll mycket stort, särskilt vid de mindre och medelstora högskolorna, och kommer också att öka kraftigt de närmaste åren med bl.a. de annalkande pensionsavgångarna. Regeringen bör återkomma med ett strategiförslag för hur rekryteringen av högskolelärare kan ökas.

Det jag här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

35. Kompetensutveckling för högskolans lärare (punkt 22) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub499 yrkandena 14 och 16.

Ställningstagande

Lärförsörjningen kommer att bli ett allt större problem. För att lösa detta problem krävs det systematiska satsningar på såväl nyrekrytering som på riktade resurser för kompetenshöjande åtgärder för de redan anställda lärarna. Ett led i denna satsning bör vara att alla högskolelärare garanteras tid för kompetensutveckling.

Det är positivt att en högskolepedagogisk utbildning nu krävs för fast anställning som lärare i högskolan. Det finns fördelar med en nationell modell där lärosätena får ansvar för den pedagogiska utbildningen av lärare i hela landet inom ett ämnesområde, så att t.ex. alla högskolelärare i kemi genomgår en pedagogisk utbildning vid endast ett lärosäte. Det skall vara fråga om en utbildning som vilar på praktisk pedagogik och hur denna kan användas specifikt för högskolekurser i lärarens ämne. Det är i första hand inte utbildning i form av generella teorier som behövs, utan ämnesdidaktik, handledarskap och kunskap om utvärdering och om olika examinationsformer.

Det jag här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

36. Distansutbildning m.m. (punkt 23) – c

av Håkan Larsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 23 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub390 yrkandena 19–22

och avslår motionerna

2003/04:Ub397 yrkande 2 och

2003/04:Ub422 yrkande 3.

Ställningstagande

Distansutbildning har en stor och viktig funktion att fylla när nu det livslånga lärandet ökar i betydelse. Distansutbildning som utbildningsform är värdefull, speciellt för studerande som av familje- eller arbetsmarknadsskäl inte kan flytta till den ordinarie högskoleorten. Det krävs betydande insatser för att utveckla pedagogiska former som gör distansutbildningarna till fullgoda lärandemiljöer. Kvalitetsutvecklingen inom ramen för den nya Myndigheten för Sveriges nätuniversitet bör ha en avgörande betydelse. Likvärdiga kvalitetskrav som ställs på traditionell högskoleutbildning måste ställas på distansutbildning. Högskoleverket bör ges i uppdrag att särskilt granska kvalitetsarbetet inom distansutbildningen. Kurser i distanspedagogik och distansmetodik bör ges i all lärarutbildning och vidareutbildning för lärare.

Det jag här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

37. Utbildning för vissa yrken (punkt 24) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Axel Darvik (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:So635 yrkande 3

och avslår motionerna

2003/04:Ub224,

2003/04:Ub228,

2003/04:Ub231,

2003/04:Ub234,

2003/04:Ub270 yrkande 1,
 2003/04:Ub283,
 2003/04:Ub324,
 2003/04:Ub348,
 2003/04:So408 yrkande 4 och
 2003/04:Kr390 yrkandena 8 och 16.

Ställningstagande

Det går inte att upprätthålla ett högkvalitativt socialt arbete om inte blivande socionomer får en gedigen utbildning. I dag är t.ex. socionomutbildningen bristfällig vad gäller barnkunskap och myndighetsutövning kring misshandlade barn, och föräldrars omsorgssvikt hör till det svåraste som en socialarbetare har att handlägga. Med tanke på de komplexa frågeställningar av tvärvetenskaplig karaktär som yrkesverksamma socionomer möter bör det utredas om utbildningen skall förlängas. Riksdagen bör ges underlag för att ta ställning till en förlängning av utbildningstiden.

Det vi här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

38. Utbildning för vissa yrken (punkt 24) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Kr390 yrkandena 8 och 16,

bifaller delvis motion

2003/04:Ub231

och avslår motionerna

2003/04:Ub224,

2003/04:Ub228,

2003/04:Ub234,

2003/04:Ub270 yrkande 1,

2003/04:Ub283,

2003/04:Ub324,

2003/04:Ub348,

2003/04:So408 yrkande 4 och

2003/04:So635 yrkande 3.

Ställningstagande

Dramapedagogiken används med stor framgång i olika problemsituationer i skolan, men också organisationer, föreningar, vårdsektor, näringsliv och teater använder sig av dramapedagogiken. Yrkesutbildningen bedrivs i dag

endast i mycket liten skala och många söker till det begränsade antalet utbildningsplatser. Behoven av dramapedagogik är stora och efterfrågan på utbildade dramapedagoger överstiger med råge tillgången. Det måste därför till en utredning för att se över efterfrågan och utbildningssituationen för dramapedagoger.

Dansare har en kort karriär, även utan skador i arbetet kan de fysiska förutsättningarna att utöva yrket upphöra i 40-årsåldern, ofta mycket tidigare. Då återstår många år i yrkesverksamhet. Därför bör det i grundutbildningen alltid finnas en förberedelse för en alternativ karriär och en planering för dansares omskolning eller vidareutbildning. En översyn av dansutbildningarnas möjligheter att förbereda för en alternativ karriär bör genomföras snarast.

Det vi här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

39. Utbildning för vissa yrken (punkt 24) – v

av Britt-Marie Danestig (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub283

och avslår motionerna

2003/04:Ub224,

2003/04:Ub228,

2003/04:Ub231,

2003/04:Ub234,

2003/04:Ub270 yrkande 1,

2003/04:Ub324,

2003/04:Ub348,

2003/04:So408 yrkande 4,

2003/04:So635 yrkande 3 och

2003/04:Kr390 yrkandena 8 och 16.

Ställningstagande

I dag finns i Sverige uppskattningsvis mellan 250 000 och 350 000 muslimer, vilket gör islam till den näst största religionen i landet, och det är också den snabbast växande religionen. På flera håll har det uppförts moskéer, och de flesta muslimer är organiserade i föreningar, råd och studiecirklar. Med den växande muslimska infrastrukturen ökar också behovet av personer med särskilda funktioner och därtill hörande kunskaper. Det råder brist på imamer, vilket beror på att det inte existerar någon utbildning för imamer i Sverige. Eftersom det saknas ekonomisk och organisatorisk kapacitet för samfunden att själva bygga upp en utbildning bör detta behov tillgodoses inom det of-

fentliga utbildningsväsendet, närmare bestämt vid högskolan. Utifrån de erfarenheter och kunskaper som redan finns vid högskolor och universitet skulle det religionsvetenskapliga programmet, som blivande präster läser, kunna utvecklas med en inriktning mot islam och utformas som en imamutbildning. Högskoleverket bör få i uppdrag att utreda vilket behov som finns av en imamutbildning och hur den skall utformas.

Det jag här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

40. HBT-frågor (punkt 27) – fp, c, mp

av Ulf Nilsson (fp), Mikaela Valtersson (mp), Axel Darvik (fp) och Håkan Larsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 27 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2003/04:Ub428 yrkande 7,

2003/04:Ub437 yrkande 7,

2003/04:K418 yrkande 29 och

2003/04:L350 yrkande 11.

Ställningstagande

I många yrken där man möter människor i känsliga situationer eller fattar beslut om människors personliga förhållanden är det viktigt att personalen har HBT-kompetens för att undvika diskriminerande eller kränkande behandling. Exempel på sådana yrken är lärare, socialarbetare, läkare, präst, psykolog, jurist och polis. Av en kartläggning som redovisades av Folkhälsoinstitutet 1997 framgår att undervisning om homosexuellas, bisexuellas och transpersoners situation endast i begränsad omfattning förekommer vid högskolor. Regeringen bör ge Högskoleverket i uppdrag att undersöka för vilka yrken det kan vara befogat att säkerställa att kunskaper om HBT-frågor och bemötandefrågor förmedlas och att lägga upp en plan för hur undervisningen skall kunna förbättras på denna punkt.

Det vi här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

41. Miljökunskap (punkt 31) – mp

av Mikaela Valtersson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 31 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:Ub327 yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Det framtida behovet av miljökunnig personal inom samhällets olika sektorer är stort. Flera lärosäten har på eget initiativ startat miljörelaterade utbildningar. En utredning bör tillsättas för att utvärdera existerande utbildningar på området och med ledning av denna utvärdering utarbeta ett förslag till en samordning av utbildningarna till ändamålsenliga enheter, varvid speciellt miljökunskapernas integration med andra ämnesstudier och utbildningar skall uppmärksammas. Miljökunskap skall inte bara vara en specialitet, utan bör ingå som ett viktigt led i alla utbildningar.

Det jag här har anfört bör riksdagen tillkänna för regeringen som sin mening.

42. Treterminssystem (punkt 32) – fp, c

av Ulf Nilsson (fp), Axel Darvik (fp) och Håkan Larsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 32 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2003/04:Ub213, 2003/04:Ub250, 2003/04:Ub396 yrkande 7 och bifaller delvis motion 2003/04:Ub284.

Ställningstagande

För många av Sveriges mer än 330 000 högskolestudenter innebär sommaruppehållet ekonomiska problem. Under sommaren står många av högskolans lokaler tomma. Ett mer flexibelt system som innebär tre terminer och helårsförsörjning för studenterna innebär bättre lokalutnyttjande och en större möjlighet till individuell studietakt. På det sättet kan den student som så önskar snabbare än i dag avsluta sina studier och ta examen.

I dag tvingas många studenter att skaffa sig extrajobb för att klara sin försörjning under sommaren. Det bör vara möjligt att ägna sig åt seriösa heltids-

studier även under denna del av året. En ändring av det slaget känns angelägen. Lärosätena har redan i dag möjlighet att indela året i tre terminer, som innefattar även större delen av sommaren. Vi anser att en parlamentarisk utredning bör få i uppdrag att undersöka förutsättningarna för att införa ett treterminssystem för studenter och högskola.

43. Utveckling av undervisnings- och examinationsformer (punkt 34) – c

av Håkan Larsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 34 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:Ub390 yrkande 15.

Ställningstagande

Många enskilda lärare vid många högskolor gör ett förtjänstfullt arbete med att utveckla undervisnings- och examinationsformerna. Det är varken önskvärt eller möjligt att nationellt föreskriva vilken form undervisning och examination skall ha. Det är däremot möjligt att dokumentera det som sker och därigenom bidra till att kunskaper och erfarenheter sprids till alla högskolor i Sverige. Regeringen bör ge Högskoleverket ett uppdrag med denna innebörd.

Det jag här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

Särskilda yttranden

Utskottets beredning av ärendena har föranlett följande särskilda yttranden. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i yttrandet.

1. Kårobligatoriet (punkt 11) – v

av Britt-Marie Danestig (v).

Vänsterpartiet anser i princip att anslutningen till studentkårer bör vara frivillig. Emellertid bygger både regelverket för högskolan och reglerna för beskattning m.m. på kårobligatoriet. Vid en avveckling av obligatoriet skulle åtskillig lagstiftning behöva revideras. Flera utredningar har visat att en avveckling av kårobligatoriet skulle kräva ett betydande tillskott av medel från statens budget, om inte den värdefulla verksamhet som byggts upp och som fungerar i de obligatoriska studentsammanslutningarna skall spolieras vid övergång till frivillighet. Mot bakgrund av den ekonomiska situation som landet befinner sig i är vi inte beredda att betala det priset och anser därför att det i nuläget inte bör fattas beslut om avveckling av obligatoriet.

2. Validering och komplettering av utländsk högre utbildning (punkt 16) – kd

av Inger Davidson (kd).

För att ta till vara den kompetens och kunskap som människor skaffar sig i ett annat land eller utanför det traditionella utbildningssystemet är det nödvändigt att använda validering som en metod. Regeringen har valt att tillsätta en delegation för att arbeta med frågorna de närmaste fyra åren. Att skapa nya myndigheter löser knappast några problem. För att skapa en nationell jämförbarhet anser Kristdemokraterna att ett nationellt valideringssystem i stället snarast bör utformas och tas i drift.

Högskolan tar i dag sin utgångspunkt i de teoretiska kunskaperna snarare än i de praktiska färdigheterna. Kristdemokraterna vill förstärka och samla den praktiska kunskapen, dels genom lärlingsutbildning inom gymnasiet, dels genom att samla merparten av all postgymnasial utbildning inom en yrkeshögskola och dels genom att använda validering som metod. Framför allt berörs den kvalificerade yrkesutbildningen (KY) och yrkeshögskoleutbildning inom högskolan. Viktiga förutsättningar för en yrkeshögskola bör vara att den ger postgymnasial utbildning som svarar mot behov i arbetslivet och leder till specifik yrkesprofession, att behörigheten kan grunda sig på validering samt att utbildningarna utformas och genomförs i nära samarbete med arbetslivet och leds av branschorganisationer, utbildningsanordnare och arbetsgivare i samverkan.

3. Internationellt utbyte vid svenska universitet och högskolor (punkt 18) – 1 fp

av Ulf Nilsson (fp).

Öresundsuniversitetet (samarbetet mellan tolv svenska och danska högskolor) skapar stora möjligheter för studenter och forskare. Folkpartiet har i sin högskolemotion krävt att regeringen tar initiativ för att det internationella utbytet mellan svenska och utländska lärosäten skall utvecklas. Instrumenten för meritvärdering är i det sammanhanget viktiga. Inte minst med de korta avstånden kring Öresund borde målet vara att det inte skall vara svårare att växla mellan en dansk och en svensk högskola än det är att växla mellan högskolor i respektive land. Enligt min mening är också de höga resekostnaderna över Öresundsbron ett stort hinder. De gemensamma kurser som finns i dag med växelvisa studier på båda sidor om gränsen skulle kunna öka i antal om resekostnaderna vore lägre. Vi menar därför att den svenska regeringen i förhandlingar med den danska regeringen snarast borde ompröva prispolitiken för Öresundsbron för att underlätta utbildning, integration och tillväxt. I väntan på detta borde regeringen överväga att införa ett resestöd till svenska studenter som läser på båda sidor om Öresund, något den danska regeringen redan har genomfört för sina studenter.

4. Distansutbildning (punkt 23) – kd

av Inger Davidson (kd).

Kunskapsrådet ställer nya krav på utbildning och utbildningsanordnare. Kristdemokraterna är positiva till att högre utbildning ges via nya medier, t.ex. via Internet och informationsteknik. Jag anser att lärosätena skall ha ett gemensamt och lokalt ansvar för det arbete som i dag utförs av Nätuniversitetet och samarbeta för att möjliggöra en Internetportal som skall göra studieutbudet överblickbart för studenterna. En annan viktig utbildningsinsats görs via de kommunala lärcentren. Näringslivets, offentliga organisationers och enskildas behov av utbildning kan tillgodoses genom de lokala centrumen för högre utbildning och kompetensutveckling. Denna verksamhet bör utökas för att göra högre utbildning tillgänglig för fler.

5. Utbildning för vissa yrken (punkt 24) – v

av Britt-Marie Danestig (v).

Numera har arbetet som tandsköterska utvecklats mot ett större ansvarsområde och fler komplicerade arbetsuppgifter. Kraven har därför ökat på tandsköterskornas kunskap och kompetens. Mycket talar därför för att tandsköterskor skall få sin utbildning inom högskolan, lämpligen genom en utbildning på 80 poäng som leder till yrkeshögskoleexamen och som kan byggas på till tandhygienistexamen.

Bilden av den eftergymnasiala yrkesutbildningen är i dag svåröverskådlig och besvärlig att få helhetsgrepp om. Regeringen har påbörjat en översyn av de eftergymnasiala påbyggnadsutbildningarna i komvux, vilket är bra. Väns-

terpartiet menar dock att man bör vidga översynen till att gälla all eftergymnasial yrkesutbildning och att man i analysen bör överväga i vilken utbildningsform respektive utbildning passar bäst, beroende på dess karaktär. Den nuvarande splittringen mellan olika huvudmän och olika finansieringsformer har många konsekvenser som behöver diskuteras.

6. Lunds universitets historiska museum (punkt 33) – 1 fp, 1 m, 1 c

av Ulf Nilsson (fp), Inger Davidson (kd) och Tobias Billström (m).

Problemen för Lunds universitets historiska museum är inte lösta i och med den anslagspost som finns i budgeten för 2004 inom anslaget Lunds universitet: Grundutbildning. Enligt vår mening borde problemen lösas genom åtgärder inom Kulturdepartementets område och budgeten för utgiftsområde 17 *Kultur, medier, trossamfund och fritid*. För detta utgiftsområde har kulturutskottet beredningsansvaret.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2003

2003/04:Ub206 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att avskaffa kårobligatoriet vid de svenska högskolorna och universiteten.

2003/04:Ub207 av Tobias Billström (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Lunds universitets historiska museum.

2003/04:Ub213 av Lars-Ivar Ericson (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om treterminssystem.

2003/04:Ub214 av Lars-Ivar Ericson (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om universitetsutbildning i entreprenörskap.

2003/04:Ub215 av Carl-Axel Roslund (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att snarast låta införa ett system som jämställer värnpliktstjänstgöring med studier vid antagning till högre studier.

2003/04:Ub224 av Chatrine Pålsson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att beslutet från 1998 om en högskoleutbildning för medicinsk fotvård skall verkställas.

2003/04:Ub228 av Torsten Lindström (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att staten bör verka för att fler husläkare och distriktssköterskor samt övrig personal i primärvården får geriatrisk kompetens.

2003/04:Ub231 av Birgitta Sellén och Birgitta Carlsson (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en utredning som ser över behovet av samt antalet utbildningsplatser för dramapedagoger.

2003/04:Ub234 av Carina Hägg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av utbildning av tandsköterskor.

2003/04:Ub236 av Annelie Enochson och Tuve Skånberg (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att avskaffa kårobligatoriet vid de svenska högskolorna och universiteten.

2003/04:Ub240 av Anita Brodén och Marita Aronson (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utvidga begreppet arbetslivspoäng.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att låta förtroendevalda barn- och ungdomsledare, biståndsarbetare på ideell basis (volontärer) samt politiskt förtroendevalda få arbetslivspoäng för sina arbetsinsatser.

2003/04:Ub247 av Berit Jóhannesson m.fl. (v):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ge dem med fullgjord värnplikt rätt att tillgodoräkna sig specifik värnpliktsfarenhet på högskoleprovet med 0,2 poäng.

2003/04:Ub250 av Fredrik Olovsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att i praktiken införa ett treterminssystem i den högre utbildningen.

2003/04:Ub267 av Inger Nordlander m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kunskapsnivån inom alla berörda yrkesgrupper måste höjas kring neuropsykiatriska funktionshinder, t.ex. ADHD/DAMP.

2003/04:Ub270 av Tina Acketoft (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en utredning av möjligheterna att införa utbildning i ledarskap och företagande i kursplanen för studerande till vårdirken.

2003/04:Ub276 av Bo Lundgren m.fl. (m):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om problemen med intagningsystem till högre utbildning som missgynnar relevant kunskapsinhämtning och leder till taktikval.

2003/04:Ub283 av Britt-Marie Danestig m.fl. (v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Högskoleverket får i uppdrag att utreda behovet och utformningen av en imamutbildning vid högskolan.

2003/04:Ub284 av Johan Löfstrand (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om införandet av treterminssystem.

2003/04:Ub290 av Gunilla Carlsson i Tyresö m.fl. (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att avskaffa det centrala antagningssystemet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av en högre utbildningspremie.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av en internationalisering av högskolan och universiteten.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om akademiernas självständighet.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Bolognaprocessen.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förslag i anslutning till ett avskaffande av kårobligatoriet.

2003/04:Ub301 av Birgitta Sellén och Lena Ek (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att smärtekunskap bör vara en obligatorisk del i all medicinsk utbildning av såväl läkare som sjuksköterskor och övriga medicinska yrkesgrupper.

2003/04:Ub307 av Helene Petersson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om bredare intagning till högskolan.

2003/04:Ub309 av Mikaela Valtersson m.fl. (mp):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ett nytt antagningssystem för högre utbildningar bör utredas närmare.

2003/04:Ub313 av Anne-Marie Pålsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om universitets och högskolors rätt att ta betalt för den utbildning som ges till studenter som kommer från länder utanför EU.

2003/04:Ub315 av Luciano Astudillo (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att göra en översyn av organisationen samt reglerna för bedömning och översättning av högskoleutbildningar från andra länder.

2003/04:Ub322 av Ingemar Vänerlöv (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ANT-kunskap inom den högre utbildningen av lärare och inom pedagogutbildningar samt läkar-, socionom- och vårdhögskoleutbildningarna.

2003/04:Ub324 av Jörgen Johansson (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att göra en översyn av utbildningen av vårdpersonal i syfte att höja medvetenheten om individinriktad krishantering i vården.

2003/04:Ub327 av Mikaela Valtersson (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en utredning angående miljökunskap i högskoleutbildningar.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en samordning av utbildningar med miljökunskap.

2003/04:Ub329 av Mikaela Valtersson och Åsa Domeij (mp):

1. Riksdagen beslutar att avskaffa kårobligatoriet fr.o.m. den 1 januari 2006.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om samarbete med studentsammanslutningarna för att ta fram förslag till hur den studiesociala verksamheten och studentinflytandet skall se ut vid ett avskaffande av kårobligatoriet.

2003/04:Ub338 av Håkan Larsson (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om vikten av att stärka öst-väst-samarbetet i Mittnorden.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att inrätta ett kunskapscentrum för ett öst-väst-samarbete i Östersund.

2003/04:Ub348 av Sven Gunnar Persson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att snarast pröva förutsättningarna för att inrätta tio nya platser per termin på läkarutbildningen i syfte att möjliggöra läkarutbildning vid Örebro universitet.

2003/04:Ub351 av Birgitta Carlsson och Håkan Larsson (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att de yrkesgrupper som finns nämnda i motionen erhåller goda kunskaper i ANT inom sina olika utbildningar för att kunna ge ungdomar en heltäckande ANT-undervisning.

2003/04:Ub364 av Margareta Andersson och Birgitta Carlsson (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om tillräcklig tid i utbildning och vidareutbildning i bemötandefrågor för personal som möter människor i myndighetsutövning.

2003/04:Ub367 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att betyg skall viktas vid antagningen till högskolan beroende på vilken betydelse de olika kurserna har för högskolestudierna.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att avlagd studentexamen skall vara en förutsättning för högre studier.

2003/04:Ub380 av Carina Hägg och Yilmaz Kerimo (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att språket arameiska (assyriska/syrianska) får en hemvist och att språkfrågan får en lösning.

2003/04:Ub384 av Ulf Nilsson m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Kulturdepartementet skall utreda och lämna förslag till hur Lunds universitets historiska museum skall få förutsättningar att leva vidare och utvecklas.

2003/04:Ub385 av Gunilla Carlsson i Tyresö m.fl. (m):

7. Riksdagen beslutar att avskaffa 4 kap. 4 § högskolelagen (1992:1434) i enlighet med vad som anförs i motionen.

2003/04:Ub390 av Håkan Larsson m.fl. (c):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om hur rekryteringen av högskolelärare kan ökas.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att stärka lärosätenas självbestämmande.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att förändra reglerna för behörighet och självprovning till högre utbildning.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om vikten av lärosätenas uppföljning av hur det går för studenterna under inledningen av studietiden.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att utveckla den tredje uppgiften för högskolan.

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att studenter skall ges rätten att ta igen examination och andra obligatoriska moment som de missat på grund av offentliga uppdrag.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om ett avskaffande av kårobligatoriet.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om ett förtydligande av högskoleförordningen för att säkra studenternas rättssäkerhet.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att likabehandlingslagen måste åtföljas av sanktionsmöjligheter.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att Högskoleverket ges ett uppdrag att utveckla undervisnings- och examinationsformer.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att regeringen bör ta initiativ till en utvärdering av instrumenten för meritvärdering vid utlandsstudier.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att utveckla pedagogiska former för distansutbildning.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att Högskoleverket bör ges i uppdrag att särskilt granska kvalitetsarbetet inom distansutbildningen.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att kvalitetskraven som ställs på traditionell högskoleutbildning och på distansutbildning måste vara likvärdiga.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att kurser i distanspedagogik och distansmetodik bör ges i all lärarutbildning och vidareutbildning för lärare.
26. Riksdagen begär att regeringen låter göra en översyn av hur den s.k. tredje uppgiften sköts av lärosätena.
27. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag till åtgärder för att trygga den akademiska friheten.

2003/04:Ub396 av Ulf Nilsson m.fl. (fp):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om införandet av ett treterminerssystem.

2003/04:Ub397 av Hans Backman m.fl. (fp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utlokaliserade högskoleutbildningar skall åtföljas av ersättningar för merkostnader.

2003/04:Ub414 av Ulf Nilsson m.fl. (fp):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att återställa förkunskapskraven för de utbildningar som fått sänkta förkunskapskrav.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om inrättandet av ett studentkontrakt.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett avskaffande av kårobligatoriet.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett ökat internationellt utbyte vid universitet och högskolor.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om inrättandet av en ny internationellt jämförbar masterexamen.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett återupprättande av det akademiska självstyret.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att uppmuntra stiftelsedrivna högskolor och privata universitet.

2003/04:Ub415 av Ulf Nilsson m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att förändra antagningen till högskolan så att övergången från gymnasieskolan underlättas.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att vikta gymnasiebetygen efter deras betydelse för högskolestudier.

2003/04:Ub419 av Cinnika Beiming (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Campus Telge.

2003/04:Ub422 av Hans Backman (fp):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av att staten, som svarar för högskolorna, står för de kostnader som distansundervisning på högskolenivå för med sig och inte överlåter dem på kommunerna.

2003/04:Ub428 av Yvonne Ruwaida m.fl. (mp, fp, v, c):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utbildning om HBT-frågor för studerande till vissa yrken.

2003/04:Ub431 av Berit Högman (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förbättringskunskap i universitets- och högskoleutbildning för yrken inom vård- och omsorgssektorn.

2003/04:Ub437 av Hillevi Larsson m.fl. (s):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utbildning i HBT-frågor för studerande till vissa yrken.

2003/04:Ub462 av Hans Stenberg m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utbildning samt personal- och kompetensförsörjning i skogslänen.

2003/04:Ub494 av Johan Löfstrand (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om statistikämnets betydelse och behovet av garanterad grundutbildning.

2003/04:Ub499 av Torsten Lindström m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ange den högre utbildningens värdegrund i högskoleförordningen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om bildning i högskolan.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om profilering av högskolor och samverkan dem emellan.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en mångfald av urvalsmetoder vid antagning till högskolan.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om meritvärdering.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kårobligatoriets upphävande.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ändring i 6 kap. 7 § högskoleförordningen för att skapa en garanterad miniminivå av läroled tid i högskolan.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förbättrad efterlevnad av lagen om likabehandling av studenter i högskolan.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att alla högskollärare bör garanteras tid för kompetensutveckling.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Rådet för högre utbildning.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om pedagogisk utbildning för samtliga högskollärare.

17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om lärosätenas självständighet vad avser högskolans styrelseordförande, rektor och statliga anslag.

2003/04:Ub504 av Mona Jönsson och Helena Hillar Rosenqvist (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om kultur som obligatoriskt ämne i vårdutbildningar.

2003/04:Ub515 av Ulf Nilsson m.fl. (fp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en successiv höjning av resurserna i grundutbildningen med målet 20-procentig ökning.

2003/04:Ub516 av Torsten Lindström m.fl. (kd):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om högskolornas lokala regelverk och studenters rättssäkerhet.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att lärosätena bör utbilda faddrar och förebygga alkoholmissbruk.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av tydliga nationella riktlinjer för Studenthälsan.

2003/04:K418 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

29. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om högskoleutbildningen för vissa yrken.

2003/04:Ju478 av Mikaela Valtersson m.fl. (mp):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om kvinnojourkunska.

2003/04:L350 av Kenneth Johansson m.fl. (c):

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att Högskoleverket bör undersöka för vilka yrken det kan vara befogat att säkerställa att kunskaper om HBT-frågor och bemötande-frågor förmedlas och på vilket vis detta bör ske.

2003/04:Fö241 av Gustav Fridolin (mp):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att den militära utbildning som kan jämföras med motsvarande civil utbildning meriteras med högskolepoäng.

2003/04:Sf324 av Tobias Billström m.fl. (m):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om hinder för fri rörlighet av arbetskraft i Öresundsregionen på grund av nuvarande utformning av utbildningssystemet.

2003/04:Sf325 av Sten Tolgfors m.fl. (m):

19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om möjligheten till validering och komplettering av utländsk utbildning.

2003/04:Sf326 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att införa allmänna test som en form av validering av utländska examina.

2003/04:So269 av Jörgen Johansson (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att förstärka läkarutbildningar och övriga vårdutbildningar avseende förebyggande vård.

2003/04:So271 av Annelie Enochson (kd):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att grundutbildningen för alla yrkesgrupper med anmälningsplikt, vid misstanke om sexuella övergrepp, skall inbegripa utbildningsmoment om upptäckt och anmälan av sexuella övergrepp samt om det utsatta barnets behov av stöd.

2003/04:So274 av Yvonne Andersson och Sven Brus (kd):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tillåta landets lärosäten att sälja utbildning till studerande från andra länder.

2003/04:So408 av Cristina Husmark Pehrsson m.fl. (m):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att förändra utbildningen för legitimerade tandhygienister till att omfatta 120 poäng.

2003/04:So568 av Peter Eriksson m.fl. (mp):

13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att yrkesutbildningar generellt bör innehålla HBT-kunskap och HBT-perspektiv inom aktuellt yrkesområde.

2003/04:So635 av Kerstin Heinemann m.fl. (fp):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om socionomutbildningen.

2003/04:So642 av Chatrine Pålsson m.fl. (kd):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kunskap om funktionshinder skall ingå i vissa utbildningar.

2003/04:Kr211 av Peter Pedersen m.fl. (v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att den bör analysera förutsättningarna för att biblioteksersättning skall utgå för boklån som görs på vetenskapliga forskningsbibliotek.

2003/04:Kr240 av Lotta N Hedström och Yvonne Ruwaida (mp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att undersöka möjligheten att vid lämpligt universitet/högskola skapa en institution/universitetsprogram som inriktas på studier av och forskning om romsk kultur.

2003/04:Kr253 av Johan Linander och Lars-Ivar Ericson (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Historiska museet i Lund.

2003/04:Kr254 av Kent Olsson m.fl. (m):

16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett basår för all konstnärlig utbildning.

2003/04:Kr281 av Erik Ullenhag (fp):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att genomföra en större utbildningssatsning mot antisemitism och islamofobi.

2003/04:Kr390 av Gunilla Tjernberg m.fl. (kd):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vårt krav på en utredning som ser över efterfrågan och utbildningssituationen för dramapedagoger.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om dansutbildningen.

2003/04:N225 av Christer Nylander m.fl. (fp):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om regeländringar för att underlätta växelvisa studier i Sverige och Danmark.

2003/04:N328 av Maud Olofsson m.fl. (c):

16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att beslutsmakten över högskolorna i större utsträckning bör decentraliseras till regional nivå.